

mgvoe.com

စိတ်ကူးချိုချိုအနုပညာ

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးမိတ်ဆက်

ခင်မောင်ညို(ဘောဂဗေဒ)

A Beginner Guide
to the World Economy

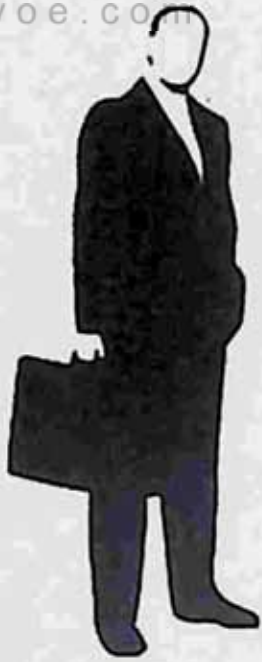
Randy Charles Epping

ဒုတိယအကြိမ်

mgvoe.com

mgyoe.com

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးမိတ်ဆက်

ခင်မောင်ညို(ဘောဂဗေဒ)

mgyoe.com

ကျွတ်စာ-ဗျာ-ရေ-မိတ်ဆက်	
ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း	
စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၄၀၁၅၅၂၀၆၁၂ နှင့်
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်	- ၄၀၁၀၁၉၁၁၀၇ ဖြင့်
<p>မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်းကို m.s.o ပြုလုပ်ပြီး ထုတ်ဝေသူ- ဦးစန်းဦး၊ စိတ်ကူးချိုချိုစာအုပ်တိုက်၊ (၈၅) ၁၆၄ လမ်း၊ တာမွေ၊ ရန်ကုန်နှင့် ပုံနှိပ်သူ- ဦးနိုင်ဦး၊ ငွေပြည်တော် ပုံနှိပ်တိုက်၊ သိမ်ဖြူလမ်း၊ ရန်ကုန်တို့က ဒုတိယအကြိမ် စောင်ရေ - ၅၀၀ ရိုက်နှိပ်ကာ ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ တွင် တန်ဖိုး ၂၇၀၀ ကျပ်ဖြင့် ဖြန့်ချိသည်။</p>	
စာအုပ်ချုပ် - ကိုမြင့်	

မာတိကာ

- ဘာသာပြန်သူ၏ အမှာ	....	၁၁
- နိဒါန်း	....	၁၅
၁။ ကမ္ဘာစီးပွားရေး ဆိုသည်မှာ	....	၂၃
၂။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် ဥစ္စာနေကို ဆုံးဖြတ်ပုံ	....	၂၆
၃။ မေကရီ ဘောဂဗေဒ ဆိုသည်မှာ	....	၃၀
၄။ နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်ရေး လည်ပတ်ပုံ	....	၃၄
၅။ ကုန်သွယ်မှု အပိုအလျှံနှင့် ကုန်သွယ်မှုလိုငွေ ဆိုသည်မှာ	....	၃၈
၆။ ပြည်ပပိုင်ဆိုင်မှု တစ်ခုက နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်ပုံ	....	၄၂
၇။ ငွေကြေး ဆိုသည်မှာ	....	၄၆
၈။ ကမ္ဘာတွင် အဓိကသုံးနေသည့် ငွေကြေးများ		၅၀
၉။ နှုန်းရှင်မျှော ငွေကြေးများ ဆိုသည်မှာ	....	၅၅

၁၀။ နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်နှုန်းများ ဆိုသည်မှာ	....	၆၀
၁၁။ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ ဆိုသည်မှာ		
စုစုပေါင်း တိုင်းပြည်ထုတ်ကုန်ဆိုသည်မှာ	....	၆၅
၁၂။ ငွေဖောင်းပွမှု ဆိုသည်မှာ	....	၇၀
၁၃။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံများကို		
နှိုင်းယှဉ်ပုံ	....	၇၅
၁၄။ ငွေကြေးပမာဏ ဆိုသည်မှာ	....	၇၉
၁၅။ ဗဟိုဘဏ် ဆိုသည်မှာ	....	၈၃
၁၆။ ဗဟိုဘဏ်များက စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ		
တစ်ခုကို ထိန်းချုပ်ပုံ	....	၈၉
၁၇။ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို ထိန်းချုပ်ရန်		
အတိုးနှုန်းများကို အသုံးပြုပုံ	....	၉၆
၁၈။ လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်မှု ဆိုသည်မှာ	....	၉၉
၁၉။ ခွဲတမ်းများ၊ အခွန်အကောက်များနှင့်		
ထောက်ပံ့ကြေးများ ဆိုသည်မှာ	....	၁၀၄
၂၀။ ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြမှုများက ကုန်သွယ်ရေး		
လိုငွေပြမှုများအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်ပုံ	....	၁၀၈
၂၁။ ကုမ္ပဏီများကို LTD, INC, GMBH, SA ဟု		
ခေါ်ရခြင်းများအကြောင်း	....	၁၁၂
၂၂။ အစုရှယ်ယာပိုင်ဆိုင်မှု ဆိုသည်မှာ	....	၁၁၇
၂၃။ လက်ကျန်ရှင်းတမ်း ဆိုသည်မှာ	....	၁၂၁
၂၄။ အရှုံးအမြတ်ရှင်းတမ်း ဆိုသည်မှာ	....	၁၂၅
၂၅။ အသားတင်တန်ဖိုး ဆိုသည်မှာ	....	၁၂၉

၂၆။	နိုင်ငံတကာ၌ ကုမ္ပဏီများကို နှိုင်းယှဉ်ပုံ	....	၁၃၂
၂၇။	အရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် များများရအောင် မည်သို့ဝယ်သနည်း	....	၁၃၆
၂၈။	ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံထဲ၌ ကုမ္ပဏီများသည် နိုင်ငံနယ်နိမိတ်များကို မည်သို့ ကျော်ဖြတ်ကြသနည်း	....	၁၄၀
၂၉။	နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို နှိုင်းယှဉ်ပုံ	....	၁၄၇
၃၀။	နိုင်ငံတကာ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရာတွင် တွေ့ကြုံရသော အန္တရာယ်များ၊ အခက်အခဲများ	....	၁၅၀
၃၁။	စတော့ညွှန်းကိန်း ဆိုသည်မှာ	....	၁၅၅
၃၂။	နိုင်ငံခြား အစုရှယ်ယာများကို ဝယ်ယူပုံ	....	၁၆၀
၃၃။	Equity ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ ဆိုသည်မှာ	....	၁၆၅
၃၄။	ဒေဝါလီခံခြင်း ဆိုသည်မှာ	....	၁၆၉
၃၅။	အရင်းအနှီးဈေးကွက် ဆိုသည်မှာ	....	၁၇၃
၃၆။	ငွေချေးစာချုပ်(ဘွန်း) ဆိုသည်မှာ	....	၁၇၇
၃၇။	ငွေချေးစာချုပ်များကို ရောင်းဝယ်ကြပုံ	....	၁၈၃
၃၈။	ဥရောပငွေကြေးများနှင့် ဥရောပစာချုပ်များ ဆိုသည်မှာ	....	၁၈၇
၃၉။	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အကဲဖြတ်ရန် အဆင့်အတန်း ခွဲခြားပုံ	....	၁၉၁

၄၀။ နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၌
ရွှေကို အသုံးပြုပုံ ၁၉၅

၄၁။ ဆင့်ပွားများ ဆိုသည်မှာ ၁၉၉

၄၂။ ရွေးချယ်ခွင့် ဆိုသည်မှာ ၂၀၅

၄၃။ အလိုက်နှင့်အခေါ် ဆိုသည်မှာ ၂၁၀

၄၄။ ငွေကြေးရွေးချယ်ခွင့် ဆိုသည်မှာ ၂၁၄

၄၅။ ဝရမ်း ဆိုသည်မှာ ၂၁၉

၄၆။ ငွေမြန် ဆိုသည်မှာ ၂၂၃

၄၇။ နိုင်ငံတကာဈေးကွက်တွင်
ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြသူများ ၂၃၂

၄၈။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို
လက်လှမ်းမီရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့်
စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက သုတသိပွဲကို
အသုံးပြုပုံ ၂၃၆

၄၉။ ဥရောပနိုင်ငံများကို စုစည်းစေသည့်
အကြောင်းတရားများ ၂၄၃

၅၀။ ဥရောပသမဂ္ဂ ဆိုသည်မှာ ၂၄၇

၅၁။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံထဲ၌
ကွန်မြူနစ်နိုင်ငံများ ပူးပေါင်းပါဝင်ပုံ ၂၅၁

၅၂။ ဆိုဗီယက်အုပ်စုဝင် ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံများ
အရင်းရှင်စီးပွားရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲပုံ ၂၅၆

၅၃။ ပစိဖိတ် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံများ
ဆိုသည်မှာ ၂၆၁

၅၄။	ဂျပန်ကုမ္ပဏီကြီး ဆိုသည်မှာ	....	၂၆၅
၅၅။	မြောက်အမေရိက လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်မှု သဘောတူညီချက် ဆိုသည်မှာ	....	၂၆၈
၅၆။	လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်မှုဇုန်များ ဆိုသည်မှာ	....	၂၇၄
၅၇။	တတိယကမ္ဘာ ဆိုသည်မှာ	....	၂၈၂
၅၈။	တတိယကမ္ဘာ ဆင်းရဲမှု၏ အခြေခံ အကြောင်းတရား အရင်းအမြစ်များ	....	၂၈၅
၅၉။	တတိယ ကမ္ဘာနိုင်ငံများရှိ ကြွေးမြီများ၏ မူလအစ	....	၂၈၈
၆၀။	တတိယ ကမ္ဘာနိုင်ငံများ၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုကို အထောက်အကူပြုနိုင်ရန် မည်သို့ ဆောင်ရွက်နိုင်သနည်း	....	၂၉၂
၆၁။	မတန်တဆ ငွေဖောင်းပွမှု ဆိုသည်မှာ	....	၂၉၇
၆၂။	ခြိုးခြံချွေတာရေး အစီအစဉ်များ ဆိုသည်မှာ	....	၃၀၂
၆၃။	ကမ္ဘာစီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု များကို အားပေးပံ့	....	၃၀၆
၆၄။	ကမ္ဘာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၌ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများ ပေါ်ပေါက်ပုံ	....	၃၀၉
၆၅။	ကမ္ဘာကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့ ဆိုသည်မှာ	....	၃၁၃
၆၆။	ဒေသန္တရ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်များ ဆိုသည်မှာ	....	၃၁၈

- ၆၇။ နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့နှင့်
ကမ္ဘာ့ဘဏ် ဆိုသည်မှာ ၃၂၁
- ၆၈။ ငွေကြေး ခဝါချခြင်း ဆိုသည်မှာ ၃၂၆
- ၆၉။ ဆွစ်ဇာလန်ဘဏ် စာရင်းတစ်ခု
အလုပ်လုပ်ပုံ ၃၃၀
- ၇၀။ အခွန်သက်သာခွင့် ဆိုသည်မှာ ၃၃၄
- ၇၁။ နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်သားများ တရားစွဲဆိုမှုမှ
ထွက်ပြေး လွတ်မြောက်နိုင်ကြပုံ ၃၃၈
- ၇၂။ မှောင်ခိုဈေးကွက်များ ဆိုသည်မှာ ၃၄၂
- ၇၃။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံနှင့်
ကျွန်စနစ်၏ အခန်းကဏ္ဍ ၃၄၆
- ၇၄။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကြောင့်
ပတ်ဝန်းကျင်အပေါ်၌ အကျိုးသက်ရောက်ပုံ ၃၅၃
- ၇၅။ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းခွင့်များဆိုသည်မှာ ၃၅၈
- ၇၆။ ကြွေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် လဲလှယ်မှု
ဆိုသည်မှာ ၃၆၃
- ၇၇။ ပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်
အတွက် စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့တားဆီးမှုများနှင့်
မက်လုံးများ အသုံးပြုနိုင်ပုံ ၃၆၇

ဘာသာပြန်သူ၏ အမှာစာ

၁၉၇၁-ခုနှစ်တွင် စီးပွားရေး တက္ကသိုလ်သို့ စတင် ဝင်ရောက် ပညာသင်ကြားခဲ့ချိန်မှစ၍ ဘာသာရပ်နှင့် ထိတွေ့ ခွင့်ရခဲ့သည်။ ထိတွေ့ရုံမက ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သည့် အခြေအနေ အထိ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ အလုပ်အကိုင်ကို အကြောင်းပြု၍ ပူးတုံခွာတုံ ရှိသော်လည်း လွန်ခဲ့သော ၂၅ နှစ်ကျော်အတွင်း အဆက်မပြတ်ခဲ့။ အထူးသဖြင့် ၁၉၈၈-ခုနှစ် နောက်ပိုင်း၌ ဆိုရှယ်လစ် ဘာဂဗေဒဆိုင်ရာ အယူအဆများကို ပြန်လည် သုံးသပ်မှုများ၊ ဈေးကွက်စီးပွားရေး စနစ်အကြောင်း လေ့လာ မှုများကို ဖိဖိစီးစီး ဇောက်ချ ဆောင်ရွက် လာခဲ့ရသည်။ စောစောစီးစီး လေ့လာမိသမျှကိုလည်း ပြန်ပြောဖြစ် ပြန်ရေးခဲ့ ဖြစ်သည်။ သို့သော် တစ်စောင်တစ်ဖွဲ့ အနေဖြင့် မရေးရသေး။

စီးပွားရေးရာ ဆောင်းပါးများ ရေးသားရင်း မိမိနှင့် ထိ တွေ့နေသော၊ မိမိ မျက်စိရှေ့တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသော မျက်မှောက် ရေးရာ၊ လူငယ်ရေးရာများကိုလည်း ရေးဖြစ်သည်။ ဤသို့

ခြေလှမ်း ငျယ်လာခြင်းကို ကြိုဆို လက်ခံသူများ ရှိသလို ဘောဂဗေဒနှင့် စီးပွားရေးပညာ ဆောင်းပါးတို့ လုံးဝ မရေး တော့မည်ကို စိုးရိမ်သူများလည်း ရှိသည်။ သူတို့၏ စိုးရိမ်မှု ကိုလည်း နားလည် သဘောပေါက်ပါသည်။ ထိထိ ရောက် ရောက် တစ်စုံတစ်ခု ရေးသား ပြုစုရန်လည်း ရည်ရွယ်ထား ပြီး ဖြစ်ပါသည်။

အကြောင်းအားလျော်စွာ ပြည်ပသို့ လေ့လာရေး ခရီး ထွက်ရသောအခါ ဘောဂဗေဒ စာအုပ်များကို အထူး သတိ ထား၍ ရှာဖွေခဲ့သည်။ မီချီဂန် တက္ကသိုလ်၊ စတန်းဖို့ တက္ကသိုလ် စာအုပ်ဆိုင်များကို ရောက်သည့်အခါ၌လည်း ဘောဂဗေဒ စာအုပ်များကိုသာ အာရုံစိုက်၍ ရှာဖွေသည်။ နောက်ဆုံး ဆန်ဖရန်စစ္စကို စာအုပ်ဆိုင် တစ်ဆိုင် ရောက်မှ ယခု ဘာသာ ပြန်ဆို တင်ပြလိုက်သည့် စာအုပ် တစ်အုပ်ကို ကံအားလျော်စွာ ရရှိသည်။ ဝယ်လာသော စာအုပ်ကို ပြတော့ နိုင်ဂျီးရီးယား ဘဏ်မန်နေဂျာ အမျိုးသမီးနှင့် ကင်မရွန်း ဘဏ်မန်နေဂျာ အမျိုးသားတို့က ဝိုင်းလှကြသည်။ မြန်မာ စာဖတ်ပရိသတ်အတွက် ရည်ရွယ်ထား၍ မပေးနိုင်ပါ။ သူတို့ လိုချင်လျှင် သွားရှာပေးပါမည်ဆိုပြီး တောင်းပန်ရသည်။ မူလ စာအုပ်ဆိုင်ကို သွား၍ နောက်ထပ် နှစ်အုပ် လိုချင် ကြောင်း ပြောရာ မရှိတော့၊ ကုန်သွားပါပြီဟု ဖြေသည်။ ကိုယ့်အတွက် တမင် စောင့်နေသလိုပင်။

ယခု စာအုပ် အကြောင်းအရာများကို ရွှေစည်းစိမ်၊ နွယ်နီ၊ မြန်မာ့ဓန၊ ကြော်ငြာနှင့် ဈေးဝယ်လမ်းညွှန် မဂ္ဂဇင်း

များ၌ ဆောင်းပါးများ ခွဲ၍ ထည့်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ယခု တစ်စု တစ်စည်းတည်း ဖတ်ရှုနိုင်ရန် တင်ဆက်လိုက်ပါသည်။
 ဘောဂဗေဒ ဘာသာရပ်ကို စောစောစီးစီး လေ့လာ ဆည်းပူး ခွင့်ရသူ တစ်ဦးက မိမိဖတ်ရှုရသည့် စာအုပ်ကောင်း တစ်အုပ် ကို အများ ဖတ်ရှုရစေရန် စေတနာဖြင့် ပညာဒါန ပြုလိုက်ရ သည့်အတွက် ကျေနပ်အားရ ဖြစ်မိပါသည်။ ‘မိတ်ဆက်’ ဆိုသည့်အတိုင်း မိတ်ဆက်ပေးရုံ မိတ်ဆက်ပေးထားရာ သိကျွမ်းရာမှ တစ်ဆင့် ရင်းနှီး ကျွမ်းဝင်ရေး အတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

ခင်မောင်ညို(ဘောဂဗေဒ)

Main body of handwritten text, consisting of several lines of cursive script.

နိဒါန်း

ဤစာအုပ်ကို ပထမအကြိမ် ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေပြီး သည့် နောက်ပိုင်းတွင် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံထဲ၌ အပြောင်းအလဲ များစွာ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ နိုင်ငံသစ်များ၊ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ သစ်များကို ဖန်တီးနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ကုန်သွယ်ရေး စစ်ပွဲများ ဖြစ်ပွားခဲ့ကြသည်။ ကုန်သွယ်ရေး အုပ်စုများလည်း ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြသည်။ အလုပ်အကိုင် အများစုသည် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များ အပေါ်၌ မှီခို အားထားလာခဲ့ကြရသည်။

နေ့စဉ် နေ့တိုင်းပင် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ အကြောင်း ပို၍ ပို၍ ကြာလာနေကြသည်။ စီးပွားရေး ပိတ်ဆို့မှု၊ ၂၄ နာရီ ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု၊ လွတ်လပ်စွာ ကုန်သွယ်ရေး သဘောတူညီမှု စသည့် ဝေါဟာရများကို သတင်းစာများ၊ မဂ္ဂဇင်းများ၊ ရုပ်မြင်သံကြားများ၌ ပုံမှန် တွေ့မြင်လာရသည်။

ဝန်ခံလိုလျှင် ဝန်ခံ၍ ဝန်မခံလိုလျှင် နေနိုင်သော်လည်း ကမ္ဘာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံသည် မိမိတို့၏ နေ့စဉ် ဘဝများ ထဲ၌ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခု ဖြစ်လာနေသည်။ နံနက်ပိုင်း အိပ်ရာထရန် နှိုးသည့် ပြည်ပမှ တင်သွင်လာသည့် နှိုးစက် နာရီမှအစ အငြိမ်းစားယူရေး ကိစ္စများ၊ ညဘက်၌ အိပ်နေစဉ် ပြည်ပ၌ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံထားသည့် ကောလိပ် ရန်ပုံငွေများ၊ ကျွန်တော်တို့ ဘဝများသည် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ ခေါ်သော သတ္တဝါကြီး၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို တိုးမြှင့်၍ ခံနေကြရသည်။ ပတ်ဝန်းကျင်ဝါဒီ ဖြစ်စေ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင် ဖြစ်စေ၊ အိမ်ရှင်မ ဖြစ်စေ၊ ကောလိပ်ကျောင်းသား ဖြစ်စေ မည်သူဖြစ်ဖြစ် ကျွန်တော်တို့ အားလုံးသည် ထက်မြက်သည့် နိုင်ငံသားများ၊ စားသုံးသူများ ဖြစ်လိုကြလျှင် ကမ္ဘာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၏ အခြေခံ သဘောများကို နားလည်ထားရန် လိုအပ်လာသည်။

ထိုသို့ ဖြစ်ရန်အတွက် ပထမဆုံး ခြေလှမ်းမှာ ဘောဂဗေဒ ပညာရပ်ကို နားလည် တတ်ကျွမ်းရန် ဖြစ်သည်။ အရေး၊ အဖတ်၊ အတွက် စသည့် အခြေခံ အသုံးလုံးတို့ကို တတ်ကျွမ်းသလို ဘောဂဗေဒနှင့် ပတ်သက်၍ အသုံးလုံးကျေရန် ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့ လူအများစု အနေဖြင့် ဘောဂဗေဒ ဘာသာရပ်ကို လေ့လာခြင်း ဆိုသည်မှာ အချည်းနှီး ကိစ္စတစ်ခု ပုံပြုမျဉ်းများ၊ ညီမျှခြင်းများ၊ မျဉ်းကွေးများနှင့်သာ ပတ်သက်ပြီး နေ့စဉ်ဘဝနှင့် ကင်းလွတ်နေသည်ဟု ထင်ကြသည်။ အမှန်စင်စစ် ထိုသို့ မဟုတ်ပါ။

တကယ်တော့ ကမ္ဘာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံသည် နေ့စဉ် ကျွန်တော်တို့ တွေ့ကြုံနေသည့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေး အဆောက်အအုံ ထက်ပို၍ များစွာ ရှုပ်ထွေးသည်။ လမ်းတစ်လမ်းကို ဖြတ်ကူးရန်အတွက် လည်းကောင်း၊ မိမိစုဆောင်းထားသည့် ငွေကို အခြားဘဏ် တစ်ခုထက် ပို၍ အတိုးပေးသည့် ဘဏ်တစ်ခု၌ ပြောင်းကာ အပ်နှံရန် အတွက် လည်းကောင်း နှစ်ခါ စဉ်းစားနေစရာ မလိုပါ။ သို့သော် ကျယ်ပြန့်လာသည့် ကမ္ဘာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံထဲ၌ မိမိတို့၏ ငွေကြေးများကို ရင်းနှီး မြှုပ်နှံရန်အတွက် လည်းကောင်း၊ မိမိတို့၏ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ရောင်းချရန်အတွက် လည်းကောင်း နှစ်ခါမက စဉ်းစားရန် လိုသည်။

ကမ္ဘာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၏ အခြေခံ သဘောများကို နားလည်ခြင်းအားဖြင့် ပိုမို၍ လျော်ကန် သင့်မြတ်သည့် နိုင်ငံရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်နိုင်သည်။ စီးပွားရေး သဘောတရားများကို နားလည်ထားသည့် မဲဆန္ဒရှင်များက နိုင်ငံရေးသမားများကို ဖိအားပေးနိုင်မည်။ နိုင်ငံရေးသမားများကလည်း ကြောင်းကျိုးဆင်ခြင်တုံ တရားနှင့် ကိုက်ညီသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်နိုင်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ပို၍ ကြွယ်ဝ ချမ်းသာသော၊ ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းမှုလည်းနည်းသော ကမ္ဘာကြီးကို အနာဂတ် ကာလများ၌ ဆက်လက်ဖန်တီးနိုင်ကြမည်။

ဤစာအုပ်သည် ဖြတ်လမ်းက သူဌေးဖြစ်နည်း စာအုပ်

မဟုတ်ပါ။ နိုင်ငံတကာ ငွေရေးကြေးရေး ကိစ္စများ၌ အကျိုး
 အမြတ် တစ်စုံတစ်ရာ ရလိုလျှင် အခြား စာအုပ် တစ်ခုခုကို
 ရှာဖတ်ရလိမ့်မည်။ သို့သော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တစ်စုံ
 တစ်ရာကို မပြုလုပ်မီ အခြေခံ သဘောများကို နားလည်ရန်
 အရေးကြီးသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဤစာအုပ်သည် ကမ္ဘာ့ ငွေရေး
 ကြေးရေး ဈေးကွက်ထဲ၌ အကျိုးအမြတ် ရှိမည့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံ
 မှု တစ်စုံတစ်ရာ ပြုလုပ်မည် ဆိုလျှင် ပထမဆုံး လေ့လာ
 ဆည်းပူးရမည့် စာအုပ်တစ်အုပ် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို

ပထမဆုံးအကြိမ် ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေခဲ့စဉ်က ရရှိခဲ့သည့် အကြံပြုချက်များ၊ ဝေဖန်ချက်များကို ဒုတိယအကြိမ် ပြန်လည် ရိုက်နှိပ်သည့်အခါ ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ပထမအကြိမ် ရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေစဉ်က စာဖတ်ပရိသတ် အနေဖြင့် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်ထဲ၌ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံသူများ၊ မူဝါဒ ချမှတ်သူများ၊ နိုင်ငံတကာ လုပ်ငန်းရှင်များ အနေဖြင့် ပထမဆုံး ခြေလှမ်း လှမ်းသည့်အခါ၌ ဤစာအုပ်သည် အရေးပါကြောင်း မကြာခဏ ဖော်ပြခဲ့ကြပါသည်။ အခြေခံ သဘောတရားများကို နားလည်ခြင်းသည် မည်သည့် စွန့်စားမှုများ၌ မဆို အသုံးဝင်သည့် ခြေလှမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ အလွန်တရာ ရှင်ထွေးလှသည့် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ငွေရေးကြေးရေး ကိစ္စများ၌လည်း အလားတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤ စာအုပ်ကို ဖတ်ပျော်စေရန် ရေးသားထားပါသည်။ ရေးရသည်မှာ ပျော်စရာ ကောင်းလှပြီး ဖတ်ရသည်မှာလည်း ပျော်စရာ ကောင်းမည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။ ပုံပြုမျဉ်းများ၊ ညီမျှခြင်းများကို အသုံးမပြုပါ။ ကိန်းဂဏန်းများနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိပ္ပာယ်များကို ထုတ်ဖော်ရန် အတွက်သာလျှင် အသုံးပြုထားပါသည်။ ဤ စာအုပ်၏ အမည်နာမက ရည်ညွှန်းထားသလိုပင် အခြေခံ သဘောတရားမျှသာ ပါဝင်ပါ

မည်။ ပိုမို ရှုပ်ထွေးသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ သီအိုရီများ၊ သဘောတရားများကို အခြားစာအုပ်များအတွက် ချန်ထားခဲ့ပါသည်။

ဤစာအုပ်ကို အစမှအဆုံး ဖတ်နိုင်သလို တစ်ခန်းချင်း တစ်ခန်းချင်း ကြိုက်သည့်အပိုင်းကို ရွေးချယ်၍လည်း ဖတ်နိုင်ပါသည်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို အလွယ်တကူပင် နားလည်နိုင်ပါသည်။ အခြေခံ သဘောတရားများကို နားလည်ပြီဆိုလျှင် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံသည် စွဲလမ်းစရာ စိတ်တက်ကြွစရာ စွန့်စားစရာ တစ်ရပ် ဖြစ်လာမည်။ နိုင်ငံခြား ဒေသများ၊ နိုင်ငံခြားသားများနှင့် စိတ်ဝင်စားစွာ ဆက်သွယ်နိုင်သည့် နယ်ပယ်တစ်ခု ဖြစ်လာမည်။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည် သဘောပေါက်ရန်သာ လိုပါသည်။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည် သဘောပေါက်ရန် ဖတ်ကြည့်ပါ။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး မိတ်ဆက်

A beginner guide to the World Economy

Randy Charles Epping

၁။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး ဆိုသည်မှာ

What is the world economy?

ကျွန်တော်တို့သည် နည်းလမ်းပေါင်း များစွာဖြင့် ကမ္ဘာ့ စီးပွား
 ရေး အဆောက်အအုံကြီး၏ အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်နေကြ
 သည်။ နံနက်ပိုင်း၌ ပြည်ပမှ တင်သွင်းလာသော ကော်ဖီကို
 သောက်သောအခါ၊ နိုင်ငံခြားဖြစ် ဓာတ်ပြားဖွင့်စက်ကို ဖွင့်၍
 သီချင်း နားထောင်သောအခါ၊ အားလပ်ရက်များ၌ ပြည်ပသို့
 သွားသည့်အခါ ကျွန်တော်တို့သည် တိုးပွားလာသည့် နိုင်ငံ
 တကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာရေး လောကထဲ၌ ပါဝင်
 ပတ်သက် နေကြရာ ရောက်သည်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး တစ်စိတ်တစ်ဒေသအဖြစ် ကျွန်တော်တို့
 သည် နိုင်ငံဖြစ် ကုန်စည်နှင့် ဆောင်ရွက်မှုများကို စားသုံး
 သူသက်သက် အဖြစ်သာ ရှိနေကြသည် မဟုတ်။ ကမ္ဘာ
 ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများမှ ရသည့် တက္ကသိုလ် ရန်ပုံငွေများ၊ ပင်စင်
 ရန်ပုံငွေအတွက် ဝင်ငွေများသည် အငြိမ်းစား လခများ ပေးချေ

ရန်အတွက် လည်းကောင်း၊ တက္ကသိုလ်နယ်မြေ၌ အဆောက်အအုံသစ်များ တည်ဆောက်ရန်အတွက် လည်းကောင်း အသုံးဝင်သည်။ ပြည်တွင်း ကုမ္ပဏီများ၌ နိုင်ငံခြားမှ လာရောက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းတို့သည်လည်း ကျွန်တော်တို့နှင့် ကျွန်တော်တို့၏ မိတ်ဆွေများ၊ မိသားစုများတွက် အလုပ်အကိုင်များကို ဖန်တီးပေးနိုင်သည်။ ပြည်ပ၌ သွားရောက် ကစားရန်အတွက် စာချုပ်တစ်ခုကို လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့သော ပြည်တွင်းမှ အားကစားသမား တစ်ဦးသည်လည်း ကျယ်ပြန့်လာသော ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအဖြစ် ပါဝင်ပေသည်။

ကမ္ဘာ့စီးပွားရေးသည် နိုင်ငံတကာ နယ်နိမိတ်များကို ကျော်ဖြတ်၍ လူများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ အစိုးရများ အကြား (အချို့သော ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်မှုများသည် တရားမဝင်ဘဲ ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်မည်။) ဆက်သွယ် ဆောင်ရွက်မှုများ အားလုံးသည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတွင် ပါဝင်သည်။ အကယ်၍ ကျွန်တော်တို့ အမေရိကန်တွေက မူးယစ်ဆေးဝါး ဝယ်လျှင် သို့မဟုတ် လက်တင်အမေရိကရှိ လယ်သမားအား အစားထိုး သီးနှံများ စိုက်ပျိုးရန် အတွက် ကူညီခြင်း အားဖြင့် မူးယစ်ဆေးဝါး တိုက်ဖျက်ရေး လုပ်ငန်းများ၌ ကူညီ ဆောင်ရွက်လျှင်လည်း ကျွန်တော်တို့သည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၏ အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်လာကြမည်။ ထို့အတူပင် အချို့သော နိုင်ငံရေး ရည်မှန်းချက်များ၊ ပတ်ဝန်းကျင် ရည်မှန်းချက်များ အတွက်လည်း စီးပွားရေး

နည်းလမ်းများကို နိုင်ငံရေး အကြောင်းတရားများ အတွက် အသုံးပြုသောအခါ ဥပမာ ရှားပါးသည့် သတ္တဝါ မျိုးနွယ်များကို အခြား နိုင်ငံများ၌ တရားမဝင် သတ်ဖြတ်ခြင်းမှ ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို အသုံးပြုနေခြင်း ဖြစ်သည်။

အခြေခံကျကျ ပြောရလျှင် နိုင်ငံတကာ နယ်နိမိတ်များကို ကျော်ဖြတ်သည့် အရာသည် ကုန်ပစ္စည်း သော်လည်းကောင်း၊ ဝန်ဆောင်မှု သော်လည်းကောင်း၊ ရန်ပုံငွေ သော်လည်းကောင်း မည်သည့်အရာဖြစ်ဖြစ် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ အဖြစ် ပါဝင်သည်။ စားသောက်ကုန် သွင်းကုန်များ၊ မော်တော်ကား ပို့ကုန်များ၊ နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ၊ ရုပ်ရှင်၊ ခရီးသွားလုပ်ငန်း ကဲ့သို့သော ဝန်ဆောင်မှု အပေးအယူများ စသည်တို့သည် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံတကာ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ဖြည့်ဆည်းပေးလျက် ရှိကြသည်။

၂။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် ဥစ္စာဓနကို ဆုံးဖြတ်ပုံ

How is wealth determined around the world?

နိုင်ငံတစ်ခု၏ ဥစ္စာဓနကို ထိုနိုင်ငံရှိ တိုင်းသူပြည်သားများ အား ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် တိုင်းတာ ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ သို့သော် မည်သည့် ကိန်းဂဏန်းများကို အားကိုးမည်နည်း။ ဘရာဇီးများထက် ဝင်ငွေပိုရသည့်အတွက် ကူဝိတ်များသည် ချမ်းသာသည်ဟု ပြောကြမည်လား။ အိမ်ထောင်စု တစ်ခုလျှင် ပိုင်ဆိုင်သည့် တယ်လီဖုန်းဦးရေ ဂျပန်များထက် ပိုများသော ပြင်သစ်များကို ပို၍ ချမ်းသာ ကြွယ်ဝသည်ဟု ပြောမည်လား။ အမေရိကန်များထက် စုဆောင်းငွေများသည့် အီတလီများကို ပိုချမ်းသာသည်ဟု ပြောမည်လား။

ဥစ္စာဓနကို တိုင်းတာရန် အတွက် နည်းလမ်းပေါင်းများစွာရှိသည်။ နိုင်ငံတစ်ခုစီ၊ တစ်ခုစီ၌လည်း သီးခြား စာရင်းအင်းများ ရှိကြသည်။ ဘောဂဗေဒ ပညာရှင် အများစုက

ဥစ္စာဓန ဆိုသည်မှာ စတော့ရှယ်ယာနှင့် မြေယာကဲ့သို့သော အရာများကို လူတစ်ဦးက မည်မျှ ပိုင်ဆိုင်သနည်း ဟူသော အချက်ဖြင့် တိုင်းတာလေ့ ရှိကြသည်။ သို့သော် လူအတော် များများတို့က သူတို့၏ ဝင်ငွေ၊ သူတို့၏ လစာတို့ဖြင့် သူတို့ မည်မျှ ချမ်းသာကြွယ်ဝသည်ကို တိုင်းတာလေ့ ရှိကြသည်။

နိုင်ငံ အမျိုးမျိုး၌ လခများကို နှိုင်းယှဉ်သောအခါ ပန်းသီး နှင့် သစ်တော်သီးများကို နှိုင်းယှဉ်ရသည်နှင့် တူနေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံစီရှိ လစာများကို ပေးချေသော ငွေကြေးများ တူညီခြင်း မရှိကြပေ။ ပြင်သစ် တို့၏ လစာ ပြင်သစ် ဖရန့် ငါးသိန်းသည် ကနေဒါတို့၏ လစာ ကနေဒါ ဒေါ်လာ တစ်သိန်းထက် ပို၍ တန်ကြေးရှိပါ သလား။ ထိုသို့ တစ်ဦးစီ ရရှိသည့် ဝင်ငွေများကို ဘုံ တိုင်းတာနိုင်သည့် အတိုင်းအတာ တစ်ခုဖြင့် ပြောင်းလဲပစ်ရန် လိုအပ်သည်။

လစာများကို ပြောင်းလဲပစ်နိုင်သည့် နည်းတစ်နည်းမှာ ထိုငွေကြေးများ၏ တန်ဖိုးများကို ပထမဦးစွာ နှိုင်းယှဉ်ရန် ဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်နှုန်းများကို အသုံးပြုလေ့ ရှိသည်။ နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်နှုန်းက ငွေကြေး တစ်ခု၏ တန်ဖိုးကို အခြား ငွေကြေးတစ်ခုဖြင့် တိုင်းတာ တွက်ချက်လေ့ ရှိသည်။ နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်သည့် နှုန်းထား များကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ နိုင်ငံခြားငွေ ဈေးကွက်များက သတ်မှတ်သည်။ ဤသို့ သတ်မှတ်ချက်သည် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးစနစ် အပေါ်၌ ဈေးကွက်က

ရှုမြင်ပုံကို ဖျော်ပြန်ဟပ်သည်။ နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်နှုန်းများသည် တိုကျိုမြို့၌ နေသူ တစ်ဦး၏ ယန်းငွေဖြင့် ရသော လစာကို ဒေါ်လာအဖြစ်သို့ ပြောင်းရာ၌ အသုံးပြုနိုင်သည်။ ထိုသို့ ရရှိသောငွေဖြင့် အမေရိကန်နိုင်ငံ လော့စ်အိန်ဂျလိစ်မြို့၌ အမေရိကန် ဒေါ်လာဖြင့် ရရှိသည့် လစာနှင့် နှိုင်းယှဉ်ရန် အသုံးပြုနိုင်သည်။

သို့သော် ထိုလစာများသည် မည်မျှ ဝယ်နိုင်ကြသနည်း။ နိုင်ငံ တစ်ခုနှင့် တစ်ခု နေထိုင်မှုစရိတ် မတူညီကြပေ။ ထို့ကြောင့် ငွေဖလှယ်နှုန်းများကို အသုံးပြုလာခြင်းကို နှိုင်းယှဉ်ရန်အတွက် ခက်ခဲသည်။ ဥပမာ မက်ဒိုနယ် ဟမ်ဘာဂါ တစ်ခုသည် လည်းကောင်း၊ အခန်း နှစ်ခန်း ပါသည့် အိမ်တစ်အိမ်သည် လည်းကောင်း၊ လော့စ်အိန်ဂျလိစ်မှာထက် တိုကျို၌ သုံးဆ မြင့်မားနေလျှင် ဂျပန်၌ လစာမြင့်မားခြင်းကြောင့် ဂျပန် အလုပ်သမားများသည် အမေရိကန် အလုပ်သမားများထက် ချမ်းသာသည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။

ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတစ်ခုစီ၌ ထိုလခများက မည်မျှ ဝယ်ယူနိုင်သည်ကို ကြည့်ရှုရန် အရေးကြီးသည်။ လခ တစ်ခု၏ ဝယ်နိုင်စွမ်းအား (Purchasing Power) က ထိုငွေဖြင့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ မည်မျှ များများ ဝယ်နိုင်သည်ကို ပြသည်။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု တစ်ခု၏ စရိတ်များကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်းအားဖြင့် ဥပမာ အိုးအိမ်၊ ဆံပင်ညှပ်ခဲ၊ အစားအသောက်၊ ရုပ်ရှင်လက်မှတ် စသည်တို့ ပါဝင်သော ထွက်ကုန်များကို ခြင်းတောင်း တစ်ခုတွင် စုစည်း ထည့်သွင်း၍

၎င်းတို့၏ စရိတ်ကို တိုင်းတာခြင်းအားဖြင့် ပိုမို အားကိုးနိုင် လောက်သော နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်နှုန်းကို ရသည်။ ထိုနှုန်းကို ဝယ်နိုင်စွမ်းအားအရ တိုင်းတာသော ဖလှယ်နှုန်း (PPP-Purchasing Power Parity) ဟု ခေါ်သည်။

အမှန်တကယ် နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်နှုန်း PPP ကို နိုင်ငံ တစ်ခုနှင့် နိုင်ငံတစ်ခုရှိ လစာများ၏ အမှန်တန်ဖိုး သို့မဟုတ် အမှန် ဝယ်နိုင်စွမ်းအား နှိုင်းယှဉ်ရန် အသုံးပြုနိုင်သည်။ နိုင်ငံ တစ်ခုရှိ နိုင်ငံသားက အခြား နိုင်ငံသား တစ်ဦးထက် ပိုမို ပိုင်ဆိုင်ခြင်း၊ ဝင်ငွေပိုရခြင်းကြောင့် သမားရိုးကျ နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်နှုန်းဖြင့် တွက်လျှင် ပိုမိုချမ်းသာသည်ဟု ပြောနိုင် သော်လည်း ရေရှည်၌ ထိုဥစ္စာခန့်ဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ် ဘာလုပ် နိုင်သည်က အရေးကြီးသည်။

၃။ မေကရီ ဘောဂဗေဒ ဆိုသည်မှာ

What is macroeconomics?

မေကရီ ဘောဂဗေဒက တိုင်းပြည် တစ်ပြည်၏ စီးပွားရေး အခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းတစ်ကောင် မြင်သည့် မြင်ကွင်းမျိုးကို ဆေးနိုင်သည်။ လုပ်ငန်း တစ်ခုချင်း၊ စားသုံးသူ တစ်ဦးချင်း အပြုအမူများကို ကြည့်သည့်အစား၊ တစ်နည်း အားဖြင့် မိုက်ကရီ ဘောဂဗေဒကို ကြည့်သည့်အစား မေကရီ ဘောဂဗေဒ၏ ရည်မှန်းချက်မှာ အလုပ်ရရှိမှု အဆင့်၊ စီးပွားရေး တိုးတက်မှု၊ နိုင်ငံခြား ငွေပေးငွေယူ ရှင်းတမ်း၊ ငွေဖောင်းပွမှုတို့ ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတစ်ခုလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် စီးပွားရေး အလားအလာများကို လေ့လာရန် ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ စီးပွားရေး အခြေအနေကို လေ့လာခြင်းသည်လည်း အခြေခံအနေဖြင့် မေကရီ ဘောဂဗေဒ စစ်တမ်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။

အင်ဂျင်စက် တစ်ခု၏ လည်ပတ်မှုသည် ၎င်းသို့ ပို့လွှတ်သော ဓာတ်ဆီ အနည်းအများ အပေါ်၌ မူတည်နေသကဲ့သို့

မေကရီ ဘောဂဗေဒကိုလည်း သက်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခုရှိ ငွေကြေးပမာဏက ဩဇာလွှမ်းမိုးသည်။ ထိုငွေကြေးပမာဏကို အဓိကအနေဖြင့် ငွေကြေးမူဝါဒက ဩဇာလွှမ်းမိုးသည်။ ငွေကြေးမူဝါဒသည် နိုင်ငံတစ်ခု၏ ငွေကြေးပမာဏကို ထိန်းချုပ်ထားသည်။ ဘဏ္ဍာရေး မူဝါဒက အစိုးရ၏ ရငွေနှင့် အသုံးစရိတ်ကို ထိန်းချုပ်သည်။ နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို ထိန်းချုပ်ရာ၌ အဓိကအားဖြင့် ဗဟိုဘဏ်နှင့် အစိုးရများ၏ လက်ထဲ၌ ထားကာ ထိန်းချုပ်ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ ဆက်လက် လည်ပတ်စေရန်အတွက် လိုအပ်သည့် ငွေကြေးကို ၎င်းတို့က ထိန်းချုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတစ်ခု၏ ငွေကြေးကို ထိန်းချုပ်သည့် ငွေကြေးမူဝါဒကို နိုင်ငံတစ်ခုစီ၏ ဗဟိုဘဏ်က စီမံခန့်ခွဲသည်။ ဂျာမနီ နိုင်ငံမှ ဘန်းဒ်ဘဏ်၊ ဗြိတိန်နိုင်ငံမှ အင်္ဂလန်ဘဏ်၊ ဂျပန် နိုင်ငံရှိ ဂျပန်ဘဏ်တို့သည် အမေရိကန် ဗဟိုရန်ပုံငွေ အဖွဲ့၏ အခြေခံ ရည်မှန်းချက်မျိုးနှင့် အလားတူစွာပင် သူတို့၏ ငွေကြေးပမာဏများကို ထိန်းချုပ်ကြသည်။ ရည်ရွယ်ချက်မှာ စီးပွားရေး တိုးတက်မှုကို အထောက်အကူ ဖြစ်ရန်နှင့် ငွေဖောင်းပွမှုကို ထိန်းသိမ်းရန်တို့ ဖြစ်သည်။

ယာဉ်မောင်းသူ တစ်ယောက် အနေဖြင့် ယာဉ်၏ အရှိန်ကို လျှော့ရန်အတွက် သော်လည်းကောင်း၊ တိုးရန်အတွက် သော်လည်းကောင်း လီဗာကို အသုံးပြုသကဲ့သို့ ဗဟိုဘဏ်

များကလည်း ငွေကြေးပမာဏကို တိုးခြင်း၊ လျှော့ခြင်းအား ဖြင့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို ထိန်းချုပ်သည်။ တိုင်း ပြည် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးမှုကို တွန်းအားပေးရန် အတွက် ငွေ ကြေး ပမာဏကို သေသေချာချာ ထိန်းချုပ်ခြင်းအားဖြင့် ဗဟို ဘဏ် တစ်ခုသည် နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို မြန်မြန်ဆန်ဆန် ကျဆင်းသွားခြင်းမှ သော်လည်းကောင်း၊ တိုးတက်မှုမြန်ပြီး အရှိန်လွန်၍ အပူလွန်ခြင်းမှ သော်လည်း ကောင်း ကာကွယ် တားဆီးပေးနိုင်သည်။

ငွေကြေးမူဝါဒ ဆိုသည်မှာ အဓိကအားဖြင့် စဉ်းစား ဆင်ခြင်ရာသည့် လုပ်ငန်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ ရုပ်မြင်သံကြား များ၊ ရေဒီယိုများ၌ ပါသည့် စီးပွားရေး သတင်းများ အနေ ဖြင့် အစိုးရက နောက်ဆုံး ထုတ်ပြန်သည့် စာရင်းများအပေါ်၌ စူးစိုက်လေ့ ရှိကြသော်လည်း စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခုသည် မည်မျှ မြန်ဆန်စွာ တိုးတက်နေကြောင်းကို ပြော နိုင်သည့် တစ်ခုတည်းသော ညွှန်ကိန်းဟူ၍ မရှိချေ။ ထို့ပြင် အကောင်အထည် ဖော်ရန် လပေါင်း နှစ်ပေါင်းများစွာ လိုအပ် သည့် နိုင်ငံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေး အပြောင်းအလဲများကို စီးပွား ရေး အဆောက်အအုံက မည်မျှ မြန်မြန်တုံ့ပြန်မည်ကိုလည်း သိစရာ အကြောင်းမရှိပေ။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဗဟိုဘဏ်များ သည် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ မြန်ဆန် အရှိန်လွန်၍ ပေါ်ပေါက်လာရသည့် ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းပေါ်၌ မျက်စိတစ်လုံး က ကြည့်နေတတ်ကြသည်။ အခြား မျက်စိ တစ်လုံးကမူ စီးပွားရေး နှေးကွေးစွာ တိုးတက်မှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာ

တတ်သည့် အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်မှုများ အပေါ်၌ ကြည့်နေတတ်ကြသည်။

စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို ငွေကြေးမူဝါဒမှ တစ်ဆင့် ထိန်းချုပ်နိုင်သည်။ အစိုးရ၏ အခွန်အကောက်များ၊ အသုံးငွေများဖြင့် ထိန်းချုပ်နိုင်သည်။ မိသားစု တစ်စု၏ စီးပွားရေး အခြေအနေသည် မိဘများ၏ ဝင်ငွေနှင့် သုံးစွဲသည့် အလေ့အထများပေါ်၌ မူတည်သကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေး အခြေအနေသည်လည်း အခွန်အကောက် သုံးစွဲမှုနှင့် အစိုးရ၏ ချေးငွေကဲ့သို့သော ဘဏ္ဍာရေး မူဝါဒများ အပေါ်၌ မူတည်သည်။

ကောင်းရန်ဖြစ်စေ၊ ဆိုးရန်ဖြစ်စေ ကျွန်တော်တို့၏ နေ့စဉ်ဘဝများအပေါ် အဓိက ဩဇာလွှမ်းမိုးသည့် ငွေဖောင်းပွမှုနှင့် အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်မှုမျိုးတို့သည် မေကရီ ဘောဂဗေဒ ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ ရလဒ်များ ဖြစ်သည်။

၄။ နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်ရေး လည်ပတ်ပုံ

How does international trade function?

ဆွစ်များက ဟွန်ဒူရပ်သို့ ချောကလက်များ တင်ပို့သည့်အခါ ထိုသို့ တင်ပို့၍ ရသည့်ငွေဖြင့် ဟွန်ဒူရပ်မှ ငှက်ပျောသီးများ ဝယ်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ဆော်ဒီအာရေဗျမှ ရေနံဝယ်ရန် လည်း ပေးချေနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ဟာဝိုင်ယီကျွန်း၌ သွား၍ အပန်းဖြေ အနားယူရန် အတွက် အသုံးပြုနိုင်သည်။ နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတို့နှင့် ပတ်သက်သော အခြေခံ သဘောတရားမှာ ရှင်းပါသည်။ နိုင်ငံတိုင်း နိုင်ငံတိုင်းသည် ကိုယ့်ဘာသာ ပြည်တွင်း၌ အသုံးပြုနိုင်သော သို့မဟုတ် အခြားနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့နိုင်သော ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ကြသည်။ ထိုပို့ကုန်များမှ ရရှိသောငွေကို သွင်းကုန် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ပေးချေရန် အသုံးပြုကြသည်။

ပြည်တွင်း ကုန်သွယ်မှုနှင့် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုတို့ ၏ ခြားနားချက်မှာ နိုင်ငံခြားငွေများကို အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာ နယ်နိမိတ်များကို ကျော်ဖြတ်သွားကြသည့် ကုန်ပစ္စည်းများသည် သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံ၏ ငွေဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ အခြား နိုင်ငံတကာက လက်ခံထားသည့် ငွေကြေးဖြင့် သော်လည်းကောင်း ပေးချေနိုင်ကြသည်။

အများအားဖြင့် ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်မှုကို အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့် တွက်ချက်လေ့ ရှိကြသော်လည်း အမှန်တကယ် ကုန်သွယ်မှု ပြုရာ၌ ငွေကြေး အမျိုးမျိုး ပါဝင်နိုင်သည်။ ဥပမာ ဂျပန်နိုင်ငံလုပ် ကက်ဆက်များကို တိုကျိုရှိ ပို့ကုန်ရောင်းချသူ တစ်ဦးထံမှ ယန်းနှင့်ဝယ်ပြီး ပြင်သစ်၌ ပြင်သစ်ဖရန်ဖြင့် ပြန်လည် ရောင်းချသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံ ဆီယက်တဲလ်၌ ပြင်သစ်ပုံစံ နေကာမျက်မှန်များကို အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့် ရောင်းချမည်။ သို့မဟုတ် ပြင်သစ်ပို့ကုန် ရောင်းချသူသံမှ ပြင်သစ်ဖရန် ပေး၍ ဝယ်မည်။ အလားတူပင် ဘရာဇီး ကော်ဖီများ၊ အမေရိကန် ရုပ်ရှင်များ၊ ဂျာမန် မော်တော်ကားများသည် ကမ္ဘာ့အနှံ့ ဒင်းနစ်ကရိုနာနှင့် မလေးရှား ရင်းဂျစ် အပါအဝင် ငွေအမျိုးပေါင်း များစွာတို့ဖြင့် ရောင်းဝယ်နေကြသည်။

နိုင်ငံတစ်ခု အနေဖြင့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို တင်သွင်းသည်ဖြစ်စေ၊ တင်ပို့သည်ဖြစ်စေ ငွေသားများ စီးဝင်ကြ၊ စီးထွက်ကြသည်။ တင်ပို့သည့် နိုင်ငံသို့ ငွေများ ပြန်ဝင်လာသည်။ တင်သွင်းသည့် နိုင်ငံ ပြင်ပသို့ ငွေများ စီးထွက်

သွားကြသည်။ ကုန်သွယ်ရေးနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ဆိုသည်မှာ နှစ်လမ်းသွား ဖြစ်သည်။ တိုကျိုသို့ ဝင်သွားသည့် ငွေကြေး များသည် ဖုန်တက်အောင် စောင့်ဆိုင်းနေလေ့ မရှိ။ အခြား နိုင်ငံများ၌ ပြန်လည် မြှုပ်နှံရန် သော်လည်းကောင်း၊ အခြား ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ တင်သွင်း ဝယ်ယူရန် သော် လည်းကောင်း အသုံးပြုကြသည်။

ကုန်သွယ်မှု အဟန့်အတားများ အနည်းငယ်သာ ရှိသည့်အခါ နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည် လူတိုင်းကို ကြွယ်ဝ ချမ်းသာအောင် လုပ်ပေးလေ့ လုပ်ပေးထ ရှိသည်။ အမှန်တကယ် အပြန်အလှန် ဆက်စပ်နေသည့် ကမ္ဘာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံ အတွင်း၌ စားသုံးသူများ သည် အကောင်းဆုံး ပစ္စည်းများကို အသက်သာဆုံး ဈေး များဖြင့် ဝယ်ယူနိုင်ခွင့် ရကြသည်။ ဈေးကွက်များကို ဖွင့်ပေး ခြင်းအားဖြင့် အစိုးရ တစ်ခုသည် သူ၏ နိုင်ငံသားများ အကောင်းဆုံး ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် ပစ္စည်းများကို တင်ပို့ကာ ကျန်သည့် ပစ္စည်းများကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးရှိ အကောင်းဆုံး ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် သူများထံမှ ရွေးချယ် တင်သွင်းနိုင်ခွင့် ရရှိစေသည်။

မတူညီသော နိုင်ငံနှစ်ခုတို့ အနေဖြင့် မတူညီသော ဥပဒေ များ ရှိနေသမျှ အချို့ ကုန်သွယ်မှု အဟန့်အတားများသည် အမြဲတမ်း ရှိနေတတ်သည်။ သို့သော် နိုင်ငံတစ်ခုက မိမိ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို အတုအယောင် ကုန်သွယ်မှု အဟန့်အတားများ စိုက်ထူပြီး ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရန်

ဆုံးဖြတ်ခဲ့လျှင် လူတိုင်းကို ပျက်စီးစေသည်။ ကာကွယ်
စောင့်ရှောက်ရန် ရည်ရွယ်ခြင်း ခံရသူများပင်လျှင် ထိခိုက်
တတ်သည်။

၁၉၃၀ ပြည့်လွန် နှစ်များရှိ စီးပွားပျက်ကပ်ကို ဥပမာ
ကြည့်ပါ။ ထို စီးပွားပျက်ကပ်သည် ပြည်တွင်းရှိ ထုတ်လုပ်သူ
များအား ကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရန် အတွက် ကုန်သွယ်မှု
အဟန့်အတားများ ထားရှိရန် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုက
ဆုံးဖြတ်လိုက်ခြင်းကြောင့် ကမ္ဘာအနှံ့ ပျံ့နှံ့သွားခြင်း ဖြစ်
သည်။ အခြားနိုင်ငံများကလည်း လက်တုံ့ပြန်ကြသဖြင့်
ကုန်သွယ်ရေးများ ကျဆင်းသွားသည်။

၅။ ကုန်သွယ်မှု အပိုအလျှံနှင့် ကုန်သွယ်မှုလိုငွေ ဆိုသည်မှာ

What are trade surpluses and deficits?

အခြား စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများလိုပင် နိုင်ငံတစ်ခု အနေဖြင့် ကုန်စည်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ငွေ အဝင်အထွက်ကို အမြဲ တမ်း မှတ်တမ်းထားရသည်။ အချိန်ကာလ တစ်ခု ပြီးဆုံး သည့်အခါ နိုင်ငံတိုင်းသည် မိမိ၏ စီးပွားရေး အခြေအနေကို ကြည့်ရှု သုံးသပ်ရသလို နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှုများကိုလည်း စာရင်းပိတ်ရသည်။

နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ၏ ကုန်သွယ်မှု အခြေအနေကို အကျဉ်း မြောင်းဆုံး တိုင်းတာနိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ခုမှာ ကုန်စည် များ ကုန်သွယ်မှု လက်ကျန်ရှင်းတမ်းပင် ဖြစ်သည်။ ထို လက်ကျန်ရှင်းတမ်း၌ မော်တော်ဆိုင်ကယ်များ၊ ဝိုင်အရက် များ၊ ဗွီဒီယို ကက်ဆက်များကဲ့သို့ မြင်နိုင်သည့် ပစ္စည်းများ

ကိုသာ မှတ်တမ်းတင်သည်။ မြင်နိုင်သည့် ကုန်စည်များ ရောင်းဝယ်မှုကို သတင်းစာများထဲ၌ ကုန်သွယ်မှု ရှင်းတမ်းဟု ဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ထိုရှင်းတမ်းထဲ၌ သင်္ဘောပေါ်၊ လေယာဉ် ပျံပေါ်၊ အခြား သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး နည်းလမ်းများပေါ်သို့ အမှန်တကယ် တင်ဆောင်ပြီး နိုင်ငံတစ်ခုမှ အခြား နိုင်ငံ တစ်ခုသို့ ရွေ့လျားအောင်လုပ်သည့် မြင်နိုင်သည့် ပစ္စည်းများ သာပါသည်။

သို့သော် ဟောလိဝုဒ် ဇာတ်ကားများ၊ ဂျပန် ဗွီဒီယို ကစားစရာများ ကဲ့သို့သော ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ပတ်သက် သည့် ကုန်သွယ်မှုကို မည်သို့ လုပ်မည်နည်း။ သာမန်စာရင်း က နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှု အခြေအနေကို ခြုံငုံမြင်နိုင်အောင် ပြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုစာရင်းထဲ၌ ဝန်ဆောင်မှု များနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ၏ ပို့ကုန်များ၊ သွင်းကုန် များလည်း ပါဝင်သည်။ မြင်သာ သိသာသည့် ပစ္စည်းများ ရောင်းဝယ်မှုမျှသာ ပါဝင်သည် မဟုတ်ပေ။ နိုင်ငံ အတော် များများ အနေဖြင့် မမြင်ရသော ဘဏ်လုပ်ငန်း၊ ရုပ်ရှင်၊ ခရီး သွားလုပ်ငန်း ကဲ့သို့သော ဝန်ဆောင်မှုများကို တင်ပို့ရာမှ ငွေကြေး အများအပြား ရရှိကြသည်။ ဥပမာ ပြည်ပရောက် ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသည် တစ်ယောက်သည် သွင်းကုန်ပစ္စည်း များကို ပြည်တွင်းရှိ စားသုံးသူ တစ်ယောက်က ဝယ်ယူသကဲ့ သို့ပင် ပြည်ပရောက် ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသည် တစ်ယောက် သည်လည်း ဟိုတယ်နှင့် စားသောက်ဆိုင် ဝန်ဆောင်မှုများ ကို ဝယ်ယူသည်။

သာမန်စာရင်းကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် မည်သည့်နိုင်ငံသည် အကျိုးအမြတ် ထွက်သော ကုန်သည်များ ဖြစ်နေသည်ကို ပြောနိုင်သည်။ အချို့နိုင်ငံများက ပိုငွေပြုပြီး နှစ်စဉ် စာရင်းပိတ်လျှင် ဘဏ်ထဲ၌ ငွေများ ရှိနေတတ်သည်။ အချို့နိုင်ငံများက သူရသည့်ငွေထက် ပို၍ သုံးသဖြင့် အကျိုးအမြတ် မရှိသည့် ကုန်သည်များ ဖြစ်နေတတ်သည်။ နိုင်ငံ တစ်နိုင်ငံ အနေဖြင့် သာမန်စာရင်းတွင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာရှည် လိုငွေ ပြမနေနိုင်ပေ။ နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်၌ မိမိ၏ ငွေကြေးကို အထောက်အကူ ဖြစ်စေမည့် ဆောင်ရွက်ခြင်းပြုရန် ဖိအားပေးခံရတတ်သည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန် နှစ်များ၌ အမေရိကန်ဒေါ်လာဈေး ကျခြင်းမှာ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု အနေဖြင့် ကုန်သွယ်မှု ရှင်းတမ်းတွင် တစ်ချိန်လုံး ကြီးမားသည့် လိုငွေပြနေခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကုန်သွယ်မှု လိုငွေများ၊ ပိုငွေများ ဖြစ်ပေါ်ရာ၌ ခြားနားချက်ကို စာရင်းရှင်းရသည်။ ဥပမာ ပိုငွေ ပြသည့် နိုင်ငံတစ်ခုသည် ပိုငွေကို ပြည်ပ၌ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံကောင်း မြှုပ်နှံနိုင်သည်။ သို့မဟုတ် ပြည်တွင်း၌ အရန် နိုင်ငံခြားငွေများ အနေဖြင့် မြှုပ်နှံလျှင် မြှုပ်နှံနိုင်သည်။ အခြားတစ်ဖက်၌ သာမန်စာရင်း လိုငွေပြသည့် နိုင်ငံတစ်ခု အနေဖြင့် ပြည်ပက ချေးငွေများကို သော်လည်းကောင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို သော်လည်းကောင်း ရှာဖွေရမည်။ သို့မဟုတ် ပိုလျှံ တင်သွင်းလာသည့် သွင်းကုန်များအတွက် သီးသန့် ရန်ပုံငွေမှ ထုတ်နုတ်ယူ၍ သော်လည်း ပေးရမည်။ ထိုပေးငွေများ၊ ရန်ပုံငွေ လွှဲပြောင်းမှု

များ အားလုံးသည် နိုင်ငံတစ်ခု၏ ငွေလုံးငွေရင်း စာရင်းထဲ တွင် ပါဝင်သည်။

နိုင်ငံတစ်ခု၏ ကုန်သွယ်မှုကို အကျယ်ပြန့်ဆုံး တိုင်းတာ သည့်နည်းမှာ ပြည်ပ ငွေပေးငွေယူ ရှင်းတမ်းဟု ခေါ်သည်။ ထို ငွေပေးငွေယူ ရှင်းတမ်း၌ ပြည်ပသို့ပေးသည့် ငွေကြေးကိစ္စ များသာ မဟုတ်။ ကုန်စည်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများ၊ နိုင်ငံတကာ နယ်နိမိတ်များကို ကျော်ဖြတ်သွားသည့် ရန်ပုံငွေ လွှဲပြောင်းမှု များ အားလုံး ပါဝင်သည်။ ပြည်ပ ငွေပေးငွေယူ ရှင်းတမ်း၌ သာမန်စာရင်းနှင့် ငွေလုံးငွေရင်း စာရင်အားလုံး အကျုံးဝင် သည်။ နိုင်ငံတိုင်း နိုင်ငံတိုင်း၏ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု အားလုံးကို စာရင်းကာလ တစ်ခု၌ အားလုံး ပေါင်းလိုက်လျှင် နိုင်ငံတကာ ငွေပြောင်းငွေလွှဲများ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကျေသွား ကြသဖြင့် နောက်ဆုံး၌ ပြည်ပ ငွေပေးငွေယူ ရှင်းတမ်းကို ပိတ်လိုက်လျှင် လက်ကျန်သည် သုညဖြစ်နေမည်။ ငှက်ပျော် သီးတိုင်း၊ မော်တော်ကားတိုင်း၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတိုင်း နိုင်ငံ များ၏ နယ်နိမိတ်ကို ဖြတ်သည့် ပေးချေမှုများ အားလုံးသည် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အဆုံးပိတ် စာရင်း သို့မဟုတ် ငွေပေးငွေယူ ရှင်းတမ်း၌ အားလုံး အကျုံးဝင်သွား ကြသည်။

၆။ ပြည်ပ ပိုင်ဆိုင်မှုတစ်ခုက နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေး အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်ပုံ

How does foreign ownership affect a country's economy

ပြောသည်ထက် ပိုဆိုးသည့် ကိစ္စတစ်ခုမှာ ထိုအကြောင်းကို မပြောဘဲနေခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မကြာခဏ ပြောလေ့ရှိသည်။ လွတ်လပ်သည့် စီးပွားရေးစနစ်ကို ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံများသည် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုထက် ပို၍ဆိုးသည့် တစ်ခုတည်းသော အရာမှာ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လုံးဝမရှိခြင်းပင် ဖြစ်သည်ဟု ညည်းတွား ပြောဆိုလေ့ ရှိကြသည်။

အမေရိကန်များက ဂျပန်အား အမေရိကန် မြေကွက် တော်တော်များများ ဂျပန်တို့၏ လက်ထဲ ရောက်ရှိသွားသဖြင့် 'အမေရိကားကို ဝယ်နေပြီဟု ဝေဖန်သည့်အခါ၌ လည်းကောင်း၊ ပြင်သစ်များက အမေရိကန်များအား ပြင်သစ် ကုမ္ပဏီများနှင့် ဥရောပ ဒစ္စနီလင်းဒ်တို့ အမေရိကန် ထိန်း

ချုပ်မှုအောက်သို့ ရောက်သွားသဖြင့် ပြင်သစ်ကို ဝယ်နေပြီ' ဟု ဝေဖန်သည့်အခါ၌ လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အခြေခံကျသည့် အစိတ်အပိုင်း တစ်ခုကို မေ့လျော့ ပြောဆိုနေခြင်း ဖြစ်သည်။ ပြည်ပ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရှိရန် လိုသည်ကို သူတို့ မေ့နေကြသည်။

အခြေခံကျကျ ပြောရလျှင် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ကုန်သွယ်မှု ပိုငွေများကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ အလုပ်ကြိုးစားသည့် နိုင်ငံတစ်ခုက တင်သွင်းသည်ထက် ပို၍ ပို့သည့်အခါ နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံစရာ ငွေကြေး အပိုအလျှံများ ရလာသည်။ ထိုငွေကြေးကို နိုင်ငံခြား အစိုးရများက ငွေချေးစာချုပ်များကို ဝယ်ရန်မှအစ၊ မြေဝယ်ရန်အလယ်၊ ကုမ္ပဏီတစ်ခုလုံး ဝယ်ရန်အပါအဝင် အားလုံး အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဥပမာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ကုန်သွယ်မှု ပိုငွေပြသည့် အချိန်က ပြည်ပ၌ ရင်းနှီး မြှုပ်နှံခဲ့သည့် ရှည်လျားသော သမိုင်းကြောင်း ရှိသည်။ သို့သော် ၁၉၈၀ ပြည့်လွန် နှစ်များ၌ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသည် ကုန်သွယ်မှု လိုငွေ ပြသည့်အခါ အမေရိကန်များက နိုင်ငံခြား ကုန်ပစ္စည်းများအပေါ် သုံးစွဲသည့် ဒေါ်လာပေါင်း သန်းပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာတို့သည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု အတွင်းသို့ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ အသွင်ဖြင့် ပြန်လည် ဝင်လာကြသည်။ ထိုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို လက်ခံရသဖြင့် ဝေဖန်မှုများ ရှိသော်လည်း ၎င်းတို့သည် အမေရိကန် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို ဆက်လက်

လည်ပတ်စေရန်နှင့် ဒေသန္တရ လုပ်သားများအတွက် အလုပ် အကိုင်သစ်များ ဖန်တီးရန် အထောက်အကူ ဖြစ်သည်။

မဟာဗျူဟာကျသည့် စက်မှုလုပ်ငန်းများ နိုင်ငံခြားသား များ၏ လက်ထဲသို့ ကျရောက်မည်ကို သဘာဝကျကျ စိုးရိမ် တတ်ကြသဖြင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု အပါအဝင် နိုင်ငံ အတော်များများတို့သည် အခြေခံကျသည့် စက်မှုလုပ်ငန်း များ၊ ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို နိုင်ငံခြားသားများ ပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ကန့်သတ် တားဆီးထားသည့် ဥပဒေများ ရှိသည်။ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၏ အခြား စီးပွားရေး ကဏ္ဍများ၌ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ကန့် သတ် တားဆီးခြင်း မလုပ်ဘဲ အချို့နေရာ၌သာ ဆောင်ရွက် ခြင်းဖြစ်သည်။

ကုန်သွယ်မှု လိုငွေ ပြနေသည့် နိုင်ငံများ အနေဖြင့်လည်း မိမိတို့၏ စက်မှုလုပ်ငန်းများကို ပိုမို အရည်အသွေး မြင့်မား အောင်၊ နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်ထဲတွင် ပို၍ ပြိုင်ဆိုင်နိုင်အောင် ကြိုးစားခြင်းဖြင့် ပြည်ပ စိန်ခေါ်မှုများမှ အကျိုးများနိုင်သည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန် နှစ်များ၌ အမေရိကန် ကားထုတ်လုပ်သူများ သည် ပြည်ပ၌ အရောင်းတိုးအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ အမေရိကန် ဈေးကွက် အတွင်းသို့ ဂျပန်ကုမ္ပဏီများ ထိုး ဖောက် ဝင်ရောက်လာသဖြင့် သူတို့အနေဖြင့် အရည်အသွေး မြင့် ကားများကို ဈေးသက်သက်သာသာဖြင့် မထုတ်လုပ်ဘဲ မနေရသည့် အဆင့်သို့ ရောက်သွားအောင် ဖိအားပေး ခံခဲ့ရ သည်။ ရေရှည်၌ ပြိုင်ဆိုင်မှုသည် လူတိုင်း အလုပ်ကို ပို၍

ကောင်းကောင်းလုပ်ရန် တွန်းအားပေးသည်။ နိုင်ငံတစ်ခု
 အနေဖြင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ကန့်သတ် တားဆီးမည်
 ဆိုလျှင် အခြား ပိုမို ပွင့်လင်းသည့် စီးပွားရေး အဆောက်
 အအုံများ နိုင်ငံများသို့ အရင်းအနှီးများနှင့် အလုပ်အကိုင်များ
 ရောက်ရှိသွားကြမည် ဖြစ်သည်။

၇။ ငွေကြေး ဆိုသည်မှာ

What is money?

အများ လက်ခံထားသည့် အယူအဆနှင့် ဆန့်ကျင်ပြီး ငွေကြေး ဆိုသည်မှာ ကမ္ဘာကြီးကို လည်ပတ်စေသည့်အရာ မဟုတ်။ ကမ္ဘာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို လည်ပတ်စေ သည်မှာ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုတို့၏ ကုန်သွယ်မှုပင် ဖြစ် သည်။ သို့သော် ငွေကြေးမရှိဘဲ ကုန်သွယ်မှု လုပ်ရန်အတွက် အလွန် ခက်ခဲပေလိမ့်မည်။

ပြင်သစ်သို့ စတော်ဘယ်ရီသီးများ ပို့သည်ဟု စဉ်းစား ကြည့်ပါ။ စတော်ဘယ်ရီသီးများ ရောက်လာမှ ဒိန်ခဲများ ပြန်ပို့ မည်လား။ သို့မဟုတ် တစ်နှစ်မှာ စတော်ဘယ်ရီသီးများ အများအပြား ရနေသဖြင့် နောက်ကျမှ ပို့ရန် သိမ်းထားမည် လား။ စတော်ဘယ်ရီသီး မည်မျှနှင့် ဒိန်ခဲ မည်မျှ ညီမျှ သနည်း။

ထိုပြဿနာများကို တန်ဖိုးကို ကိုယ်စားပြုသည့် အရာ တစ်ခုကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ဖြေရှင်းနိုင်သည်။ 'မတ်'ဟု ခေါ်ခေါ်၊ 'ဒေါ်လာ'ဟု ခေါ်ခေါ်၊ 'ပေါင်စတာလင်'ဟု ခေါ်ခေါ် နာမည်က အရေးမကြီးပါ။ ထို သတ္တုအပိုင်းအစများ၊ စက္ကူ များသည် ကုန်သွယ်မှုကို အထောက်အကူပြုရန် နည်းလမ်း သုံးမျိုးဖြင့် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ သူတို့သည် ဖလှယ်ရေး ကြားခံကိရိယာအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြသည်။ ဒိန်ခဲဖြင့် မလဲဘဲ စတော်ဘယ်ရီသီးကို ငွေကြေးဖြင့် ရောင်းနိုင်သည်။ စတော်ဘယ်ရီသီးများနှင့် မတူဘဲ ငွေကြေးသည် ပုပ်သိုးခြင်း မရှိသဖြင့် တစ်နှစ်မှ နောက်တစ်နှစ်အထိ တန်ဖိုးများကို သိုလှောင် ထိန်းသိမ်းထားနိုင်သည်။ ထို့အပြင် သူတို့သည် စာရင်းရှင်းလင်းရေး အတွက်လည်း အသုံးဝင်သည်။ စတော် ဘယ်ရီသီးများသည် မည်မျှတန်သည်ဟု တစ်ကမ္ဘာလုံးက နားလည်အောင် တန်ဖိုးကို တွက်ဆ ပြောပြနိုင်သည်။

အခွံများ၊ ပုတီးစေ့များကဲ့သို့ အစောပိုင်းက ငွေကြေး အဖြစ် အသုံးပြုသော အရာများသည်လည်း ယနေ့ခေတ် ငွေစက္ကူများ၊ အကြွေးဝယ် ကတ်ပြားများ၊ အီလက်ထရောနစ် နည်းဖြင့် ငွေကြေး လှည့်ပြောင်းမှုများ ကဲ့သို့ပင် အလားတူ တာဝန်များကို ထမ်းဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ငွေကြေးကြောင့် ကုန်သွယ်ရေးကိုလည်း ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် စီမံ ခန့်ခွဲနိုင်ကြသည်။ ပစ္စည်းတစ်ခုကို ငွေကြေးဖြင့် ရောင်းချသည့်အခါ ရရှိလာ သည့် ငွေကြေးများဖြင့် အခြားပစ္စည်းများကို ဝယ်ယူရန် အသုံးပြုနိုင်သည်။ ဖလှယ်ရေး ကိရိယာအဖြစ် အသုံးပြုခြင်း

အားဖြင့် ကမ္ဘာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံကြီးကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု အပေးအယူများ အားလုံး အတွက် ငွေကြေးသည် အောင်သွယ်သဖွယ် ဆောင်ရွက်သည်။ ကြားလူအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။

တန်ဖိုးကို ထိန်းသိမ်းရန် ငွေကြေးကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ထုတ်လုပ်သူ တစ်ယောက်သည် ထိုဒေါင်အပြည့် ပုပ်သိုးစရာ ကုန်စည်များ ထားရန်မလိုပေ။ ပစ္စည်းတစ်ခုကို ငွေကြေးဖြင့် ရောင်းချလိုက်ပြီးနောက် အခြားကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို အကောင်းဆုံး အချိန်၌ စောင့်ဆိုင်း ဝယ်ယူနိုင်သည်။ ဤကာလ အတောအတွင်း ငွေကြေးကို ဖျာအောက်ထားလျှင်လည်း ထားနိုင်သည်။ အတိုးရရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမည်ဆိုလျှင်လည်း မြှုပ်နှံနိုင်သည်။ ဤနည်းအားဖြင့် သိမ်းဆည်းထားသော ငွေကြေးသည် ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းကို အမိလိုက်ကောင်း လိုက်မည်။ ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်းထက် ကျော်လွန်၍ပင် သွားကောင်း သွားမည်။

နောက်ဆုံး၌ စာရင်းတွက်ဆရန် အတွက် ငွေကြေးကို အသုံးပြုခြင်းအားဖြင့် ဘုံတိုင်းတာစရာ တစ်ခုကို အသုံးပြုကာ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို တန်ဖိုးတွက်နိုင်သည်။ ငွေကြေးက စတော်ဘယ်ရီများ၊ ဒိန်ခဲများ၏ တန်ဖိုးကိုသာ ပြောသည် မဟုတ်။ လေယာဉ်လက်မှတ် တစ်စောင်ဝယ်ရန် ကားဘီး မည်မျှလိုမည်ကို သော်လည်းကောင်း၊ ဆံပင်ညှပ်ရန် အတွက် ဟန်ဘာဂါ မည်မျှလိုမည်ကို သော်လည်းကောင်း ပြောပြနိုင်သည်။ ငွေကြေးက ကုန်စည်နှင့် ဝန်

ဆောင်မှုများ အားလုံးကို စံသတ်မှတ်ထားသည့် ယူနစ်ဖြင့်
တိုင်းတာ ဖော်ပြနိုင်သဖြင့် ကမ္ဘာအနှံ့ ကုန်သွယ်ရေးကို
အတိုင်းအဆ မရှိ လွယ်ကူသွားစေသည်။

၈။ ကမ္ဘာတွင် အဓိက သုံးနေသည့် ငွေကြေးများ

What are the world's major currencies?

ကမ္ဘာတွင် အသုံးပြုနေသည့် အဓိက စီးပွားရေး အဆောက်အအုံများ၏ ငွေကြေးများသည် နိုင်ငံများ၏ အမျိုးအမည်များ ကွဲပြားသကဲ့သို့ပင် အမည်များ နောက်ခံသမိုင်းကြောင်းများလည်း ကွဲပြားသည်။

အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၊ ကနေဒါနှင့် သြစတြေးလျတို့ အပါအဝင် နိုင်ငံ အတော်များများ၌ သုံးနေကြသည့် ဒေါ်လာ ဟူသော စကားသည် အလယ်ခေတ်က ဘိုဟီးမီးယား (Bohemia) ဘာသာဖြင့် ဂျိုချင်မ်သယ်လ် (Joachimsthal) သို့မဟုတ် သယ်လ် (Thal) ဟုခေါ်သည့် တောင်ကြားငယ် တစ်ခု၌ သွန်းလုပ်သော ငွေဒင်္ဂါးများမှ ပေါ်ထွက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ဖရန်နဖတ် (Frankfurt) ၌ ပြုလုပ်သည့် ဝက်အူချောင်း တစ်ခုကို ဖရန်ဖတ်တာ (Frankfurter) ဟု ခေါ်သလို ဂျိုချင်မ်သယ်လ်မှ ထုတ်လုပ်သည့် ဒင်္ဂါးများကို

ဂျိုချင်မ်သယ်လာ: (Joachimsthaler) ဟုခေါ်သည်။ လွယ် လွယ် ကူကူ သယ်လ်လာ (Thaler) ဟု ခေါ်ရာမှ အင်္ဂလိပ် ဘာသာဖြင့် ဒေါ်လာ (Dollar) ဟု ခေါ်လာကြခြင်း ဖြစ် သည်။

ဗြိတိန်၊ အီဂျစ်နှင့် လက်ဘနွန် နိုင်ငံတို့ အပါအဝင် အခြား နိုင်ငံများ၌ အသုံးပြုသည့် 'ပေါင်' ဟူသော စကား သည် ငွေဒင်္ဂါးများကို သွန်းလုပ်ရာ၌ အသုံးပြုသည့် အလေး ချိန်ကို ရည်ညွှန်းသည်။ မူလက ငွေ ၁၂ အောင်စရှိ ရောမ တစ်ပေါင်ကို ခေါ်ရာမှ ပေါ်ထွက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ပဲနီ (Penny) ဆိုသည့် စကားသည်လည်း (Pawn) ဆိုသည့် စကားနှင့် ရင်းမြစ်တူသည်။ အပေါင်ဆိုင် (Pawn Shop) ဆိုသည့် စကားနှင့် အရင်းမြစ်တူသည်။ မူလအဓိပ္ပာယ်မှာ 'ကတိစကား' ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ငွေကြေးတစ်ခုလိုပင် ပဲနီတစ်စေ့သည် တန်ဖိုးရှိသည်ဟု 'ကတိ' ပြုထားကြခြင်း ဖြစ်သည်။

အီတလီနှင့် တူရကီနိုင်ငံတို့၌ ငွေကြေးကို လီရာ (Lira) ဟု ခေါ်သည်။ ထိုစကားမှာ လက်တင်စကား လစ်ဘရာ (Libra) မှ ဆင်းသက်လာခြင်း ဖြစ်ပြီး ပေါင် (Pound) ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ မူလ ငွေဒင်္ဂါးများ၏ အလေးချိန်ကို ပင် ရည်ညွှန်းသည်။

စပိန်ဘာသာ၌ 'အလေးချိန်' ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်သည့် ပီဆို (Peso) ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို ရွှေ သို့မဟုတ် ငွေ တို့၏ အလေးချိန် တစ်စုံတစ်ခု အပေါ်၌ အခြေခံကာ သွန်း

လုပ်သည့် ဒင်္ဂါးများကို ဖော်ပြရန်အတွက် အသုံးပြုခြင်း ဖြစ်သည်။ ရွှေဒင်္ဂါးများကို ပီဆို ဒီအိုရို (Peso de oro) ဟုခေါ်ပြီး ငွေဒင်္ဂါးများကို ပီဆို ဒီ ပလာတာ (Peso de Plata) ဟု ခေါ်သည်။ စပိန်ဘာသာဖြင့် ငွေကြေးကို ပီဆီတာ (Peseta) ဟုခေါ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်မှာ 'ပီဆိုလေး' ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ လက်တင်အမေရိကတိုက်ရှိ စပိန်ဘာသာ နိုင်ငံ အတော်များများ၌ ငွေကြေးကို ဖော်ပြရန်အတွက် 'ပီဆို' ဟုသော ဝေါဟာရကို အသုံးပြုသည်။

ဒိန်းမတ်၊ နော်ဝေနှင့် ဆွီဒင်နိုင်ငံများ၌ ဒိန်းမတ်နှင့် နော်ဝေတို့တွင် ကရုန်း (Krone) ဟုခေါ်ပြီး ဆွီဒင်ဘာသာ ဖြင့် ကရိုနာ (Krona) ဟုခေါ်သည့် ဝေါဟာရသည် 'သရဖူ' ကို ရည်ညွှန်းသည့် ဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။ မူလက ထုတ်ဝေသည့် ဒင်္ဂါးများပေါ်၌ သရဖူများ ရိုက်နှိပ်ထားပြီး ရှင်ဘုရင်များ သို့မဟုတ် မိဖုရားများက သွန်းလုပ်သည့် ငွေကြေးဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြရန် အသုံးပြုသည်။ ယနေ့အခါ၌ သရဖူများကို အခြားသင်္ကေတများဖြင့် အစားထိုးခဲ့သော်လည်း အမည်မှာ ကျန်ရစ်ဆဲ ဖြစ်သည်။

ပြင်သစ်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ဘယ်လ်ဂျီယန်နှင့် အခြားနိုင်ငံများတွင် အသုံးပြုသည့် ဖရန်ဟူသော စကားသည် စောစောပိုင်းတွင် ပြင်သစ်၌ သွန်းလုပ်ပြီး လက်တင်ဘာသာဖြင့် Franconium rex ဟု ရေးထားသည့် ဒင်္ဂါးများပေါ်၌ အခြေခံသည်။ Franconium rex ဟူသည့် စကားမှာ 'ဖရန်များ၏ဘုရင်' ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံ၏

အမည်ကဲ့သို့ပင် ထိုဒေသ၌ မူလက အခြေချ နေထိုင်ခဲ့ကြ သည့် လူမျိုးနွယ်စုများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သော ဖရန်ခ် (Frank) ဟူသော အမည်ကို အစွဲပြု၍ ငွေဒင်္ဂါးကိုလည်း ဖရန်ခ် (Frank) ဟုခေါ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဂျာမန်မတ်ခ် (Mark) နှင့် ဖင်းနစ်ရှ်မတ်ကာ (Markka) တို့သည်လည်း ငွေဒင်္ဂါးများ၌ ရေးခြစ်ထားသည့် အမှတ် အသားငယ်များမှ ပေါ်ထွက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအမှတ် အသားငယ်များက တန်ဖိုးရှိသည့် သတ္တု မည်မျှပါဝင်သည် ကို ညွှန်ပြသည်။ ဂျာမန် မတ်ခ် သို့မဟုတ် ဒွိုက်ချ်မတ်ခ် (Deutsche mark) ကို နာမည်အတိုကောက်ဖြင့် ဒီ-မတ်ခ် (D-mark) ဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်။

ဆော်ဒီအာရေးဗီးယားနှင့် ကွာတာနိုင်ငံများ၌ riyal ဟု ခေါ်ပြီး အီရန်၌ (rail) ဟုခေါ်သော ဝေါဟာရများသည် စပိန် ဘာသာစကား (real) မှ အခြေခံသည်။ ထိုစပိန်ဘာသာ စကား (real) သည် လက်တင်ဘာသာစကား (regalis) မှ ဆင်းသက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ စောစောပိုင်းက ထုတ်ဝေခဲ့ သည့် 'တော်ဝင်' ဒင်္ဂါးများကို ရည်ညွှန်းသည်။

အခြားနိုင်ငံများလိုပင် အီရန်နှင့် ကူဝိတ်၌ အသုံးပြုသည့် ဒိုင်နာ (Dinar) ဆိုသည့် စကားသည် ရောမဒင်္ဂါး ဒီနာရီ ယက်စ် (denarius) မှ ဆင်းသက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်နှင့် အခြား အိမ်နီးချင်း နိုင်ငံများ၌ ငွေကြေးကို ရူပီး (rupe) ဟု ခေါ်သည်။ အင်ဒိုနီးရှား၌ ရူပီယား (rupiah) ဟု ခေါ်သည်။ ထိုဝေါဟာရများသည်

လည်း 'ဒဂါးသွန်းထားသောငွေ' ဟု အဓိပ္ပာယ် ထွက်သည့် (Sanskrit) ဝေါဟာရ (rupya) အပေါ် အခြေခံသည်။

ရှေးဟောင်း တရုတ်ဘာသာစကား၌ ယီယန် (Yiam) ဟူသည့် ဝေါဟာရသည် လုံးဝိုင်းသော သို့မဟုတ် ငယ်ဝိုင်းသော အရာတစ်ခုဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ဂျပန်ငွေကြေး၏ အမည် ယန်း (Yen) နှင့် တရုတ်ငွေကြေး၏ အမည် ယွန် (Yuan) နှစ်ခုစလုံးတို့သည် ရှေးဟောင်း တရုတ်ဘာသာစကား ယီယန်မှ ဆင်းသက်လာပြီး မူလက ထုတ်ဝေသည့် ငွေဒဂါးများ၏ လုံးဝိုင်းသည့် ပုံသဏ္ဍာန်ကို ရည်ညွှန်းသည်။

၉။ နှုန်းရှင်မျှော ငွေကြေးများ ဆိုသည်မှာ

What are freely-floating currencies?

အယူအဆ လွဲမှားသည့် ကပ်စေးနှံသူ အချို့မှအပ မည်သူကမျှ ငွေကို ရအောင်ရှာဖွေပြီး သေမည့်အချိန်မှ ခွဲမည်ဆိုပြီး ပွေ့ဖက်ထားတတ်ချင်ကြသည် မဟုတ်ပေ။ ငွေကြေးများကို ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ပြည်တွင်း၌ လည်းကောင်း၊ ပြည်ပ၌ လည်းကောင်း ဝယ်ယူရန်အတွက် အသုံးပြုကြပြီး သူတို့၏ တန်ဖိုးကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ခံရသည်။

အများအားဖြင့် နိုင်ငံတစ်ခုရှိ ငွေကြေးတန်ဖိုးကို အစိုးရများက ပုံသေ သတ်မှတ်ကြသည်။ သို့မဟုတ် အခြားတန်ဖိုးတစ်ခုခုနှင့် ချိတ်ဆက် ထားတတ်ကြသည်။ ဥပမာ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၌ ၁၉၇၁ ခုနှစ်အထိ နိုင်ငံခြားသားများ ကိုင်ဆောင်ထားကြသည့် ဒေါ်လာများသည် ရွှေဖြင့် လဲလှယ်နိုင်ကြသည်။ ဤသို့ လဲလှယ်နိုင်သည့် စနစ်ကို ရွှေစံချိန်စနစ်

(Gold Standard) ဟုခေါ်သည်။ ရွှေစံချိန်စနစ်၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ငွေကြေးတစ်ခု၌ နိုင်ငံရှိ ဘဏ္ဍာတိုက်အတွင်း ရွှေပမာဏပေါ် မူတည်၍ သတ်မှတ်ထားသည့် ပုံသေတန်ဖိုးတစ်ခု အမြဲတမ်း ရှိကြောင်း အာမခံထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခု ထိုသို့ မဟုတ်တော့ပေ။

နိုင်ငံ အတော်များများအနေဖြင့် ၁၉၃၀ ပြည့်လွန် နှစ်များကပင် ရွှေစံချိန်စနစ်ကို ဖျက်သိမ်းခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်။ သီးသန့် ရွှေသားများ မလုံလောက်ခြင်းကြောင့် ပုံသေ နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်နှုန်း စနစ်တစ်ခုကို အစိုးရများအနေဖြင့် ပြောင်းလဲ ကျင့်သုံးကြရသည်။ ထိုစနစ်အရ အစိုးရများက ၎င်းတို့၏ ငွေကြေးမည်မျှ တန်သည်ကို မိမိဘာသာ မိမိ ဆုံးဖြတ်ကြရသည်။ ဥပမာ ဗြိတိသျှအစိုးရ အနေဖြင့် ဗြိတိသျှ ပေါင်စတာလင် တစ်ပေါင်လျှင် အမေရိကန် ၂ ဒသမ ၄ ဒေါ်လာ တန်သည်ဟု ဆုံးဖြတ် သတ်မှတ်ခဲ့ကြသည်။

ဤ အတုအယောင် ပုံသေနှုန်း သတ်မှတ်သည့် စနစ်ကြောင့် လွတ်လပ်သည့် ငွေကြေးဈေးကွက် တန်ဖိုးများ ပေါ်ပေါက်လာရသည်။ ၁၉၇၃ ခုနှစ်၌ စမစ်ဆိုနီယန် ပုံသေငွေကြေးဖလှယ်နှုန်း သဘောတူညီချက် ပျက်စီးသွားခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့ အဓိကရ ငွေကြေးများသည် နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်များ၌ လွတ်လွတ်လပ်လပ် နှုန်းရှင်မျှောခွင့်ပြုခဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ဗြိတိသျှ ပေါင်တစ်ပေါင်သည် တစ်လ၌ နှစ်ဒေါ်လာနှင့် ညီမျှပြီး နောက်တစ်လ၌ ၁ ဒသမ ၅ ဒေါ်လာနှင့် ညီမျှနိုင်သည်။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံခြားငွေဈေးကွက်က ဆုံးဖြတ်သည့်

အပေါ် မူတည်၍ အတက်အကျ ဖြစ်နေနိုင်သည်။ ပြဇာတ် လက်မှတ် တစ်စောင်ကဲ့သို့ပင် လက်မှတ် ကုန်သွားသည့် ညများ၌ ဝယ်လိုအားများ တိုးပွားနေသည့်အခါ နှုန်းရှင် မျှော ထားသည့် ငွေကြေးတစ်ခု၏ ဈေးနှုန်းများသည် ထိုးတက် သွားကြသည်။

မြင်ရန် ခက်သော်လည်း ငွေကြေးများသည် ပန်းသီးများ ရေနံစိမ်းများ ကဲ့သို့ပင် ရှားပါးသည့် ကုန်ပစ္စည်းများ ဖြစ် သည်။ ၎င်းတို့၏ ဈေးနှုန်းကို ရောင်းလိုအားနှင့် ဝယ်လိုအား တို့က ဆုံးဖြတ်သည်။ ရောင်းလိုအားသည် အစိုးရများ၊ ဗဟို ဘဏ်များက မည်မျှ ရိုက်နှက်မည်ဟု ဆုံးဖြတ်သည့်အပေါ်၌ မူတည်ပြီး ဝယ်လိုအားသည် ဈေးကွက်တစ်ခုက ငွေကြေး တစ်ခုကို လိုချင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို ရောင်းလိုအားနှင့် ဝယ်လို အားတို့က ဈေးနှုန်းကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အကယ်၍ လူတိုင်းလိုလိုက ဂျပန်စတီရီယို ကက်ဆက်များကို ဝယ်ချင် နေကြလျှင် ဂျပန်ယန်းငွေ၏ ဈေးနှုန်းသည် တိုးတက်သွား မည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပဲရစ်နှင့် ဆီယက်တဲလ်ရှိ သွင်းကုန် တင်သွင်း သူများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ ဖရန့်ငွေများ၊ ဒေါ်လာငွေများကို ဂျပန်ထုတ်ကုန်များ အတွက် ပေးချေရန် ယန်းငွေ ဝယ်ယူရခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။

အလားတူပင် အီတလီများ အနေဖြင့် ဖလော်ရီဒါ ကမ်း ခြေတွင် အပန်းဖြေ အနားယူ သွားချင်ကြလျှင် အီတလီ လီယာကို ရောင်းပြီး ဒေါ်လာငွေကို ဝယ်ရမည် ဖြစ်သဖြင့် တန်ဖိုးကျမည်။ ယိုသို့ ဝယ်ယူရရှိသော ဒေါ်လာငွေဖြင့်

မစ်ကီမောက်စ် ရုပ်ပုံပါ တီရှပ်များ၊ ဒစ်စနီ ကမ္ဘာဝင်ခွင့် လက်မှတ်များ စသည်တို့ကို ဝယ်ယူရန် အသုံးချမည် ဖြစ်သည်။ အမေရိကန် ဒေါ်လာ၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ဂျပန်ယန်းတို့ကဲ့သို့ ကမ္ဘာ့အဓိကရ ငွေကြေးများသည် နိုင်ငံခြားငွေ ဈေးကွက်များတွင် လွတ်လပ်စွာ တက်ခွင့် ကျခွင့် ပြုထားသည်။

ဤနှုန်းရှင်များ စနစ်က အစိုးရများအား ငွေကြေး၏ တန်ဖိုးကို ဝင်ရောက် မစွက်ဖက်အောင် ဟန့်တားခြင်း မပြုနိုင်။ အစိုးရများ အနေဖြင့် လွတ်လပ်သော ဈေးကွက်တွင် ဝင်၍ ၎င်းတို့၏ ငွေကြေးကို ရောင်းခြင်း၊ ဝယ်ခြင်းများ ပြုနိုင်ကြသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရ အနေဖြင့် ပေါင်စတာလင်၏ တန်ဖိုးကို တက်စေချင်လျှင် ဈေးကွက်ထဲ၌ ဝင်ပြီး ဒေါ်လာ ဘီလီယံပေါင်းများစွာ တန်ကြေးရှိသည့် ဗြိတိသျှ ပေါင်ငွေများကို ဝယ်လိုက်လျှင် ဈေးနှုန်းများ တက်ကုန်မည်။ ညစ်ပတ်သည့် နှုန်းရှင်မျှောစနစ် (dirty float) ဟု တစ်ခါတစ်ရံ ခေါ်သော လက်ရှိစနစ်က ငွေကြေး၏ တန်ဖိုးများ မြန်မြန် ဆန်ဆန် ဆက်တိုက်တက်နေခြင်း၊ ဆက်တိုက်ကျနေခြင်းများမှ ကာကွယ်ရန်အတွက် တစ်ခါတစ်ရံ ဗဟိုဘဏ်အနေဖြင့် ဝင်ရောက် စွက်ဖက်မှုကို ခွင့်ပြုထားသည်။ ဥရောပ ငွေကြေး စနစ်ထဲရှိ ငွေကြေးများကဲ့သို့ အချို့ငွေကြေးများသည် မူလက ကြိုတင် သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဘောင်အတွင်း၌သာ တက်ခွင့် ကျခွင့်ရှိပြီး ထိုဘောင်ကို ကျော်၍ တက်ခွင့် ကျခွင့် မရှိပေ။

သို့သော် ရေစီးကို ပြောင်းပြန်လှန်ဖို့ ခက်သလို ငွေကြေး တစ်ခု၏ တန်ဖိုးက တစ်ချိန်လုံး ဦးစိုက်ဆင်းနေသင့်သည်ဟု ကုန်သည်များ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက ယုံကြည်လျှင် ဝင်ရောက် ဟန့်တားရန် ခက်သည်။ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန် နှစ်အစောပိုင်းများ၌ ဗြိတိသျှပေါင်နှင့် အီတလီ လီယာတို့၏ တန်ဖိုးများသည် ဥရောပ ငွေကြေးစနစ်မှ နုတ်ထွက်ရန် ဖိအားပေးခြင်း ခံရသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းတို့၏ အစိုးရများက သူတို့ကို ထောက်ပံ့ရန်အတွက် ထရီလီယံပေါင်းများစွာ အသုံးပြုခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံး၌ ငွေကြေး၏ တန်ဖိုးများ ကျသွားသည့်အခါ မူလက ကြိုတင်၍ ငွေတန်ဖိုး ကျမည်ဟု ကြိုတင် တွက်ဆထားသူများသည် ကြိုတင် ရောင်းထားကြသည့် အတွက် သူတို့ ဈေးကစားရာမှ အကျိုးအမြတ် အများအပြား ရရှိကြသည်။

နိုင်ငံခြား ငွေဈေးကွက်များ၌ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ထူထည်ကြီးမားသည့် ငွေကြေးပမာဏကို ရောင်းဝယ်နေကြသဖြင့် ဗဟိုဘဏ်များ၏ ဝင်ရောက် စွက်ဖက်မှုသည် မလွဲသာသည့် ဈေးနှုန်းတက်မှုများ၊ ဈေးနှုန်းကျမှုများကို နှေးကွေးရန်သာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

၁၀။ နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်နှုန်းများ ဆိုသည်မှာ

What are exchange rates?

အကယ်၍ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ နိုင်ငံတိုင်း နိုင်ငံတိုင်းကသာ ငွေကြေး တစ်ခုတည်းကိုသာ အသုံးပြုကြမည် ဆိုလျှင် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်ရေးများသည် အလွန် လွယ်ကူသွားစေနိုင်သည်။ ကံဆိုးသည်မှာ ထိုသို့ ဖြစ်မလာပေ။ ကိုပင်ဟေဂင် (Copenhagen) က ဘီယာ ထုတ်လုပ်သူ တစ်ယောက် အနေဖြင့် ဒင်းနစ် ကရိုနာ ငွေဖြင့် လိုချင်သည်။ ဟောင်ကောင်က ရှပ် အင်္ကျီ ထုတ်လုပ်သူတစ်ယောက် အနေဖြင့် ဟောင်ကောင် ဒေါ်လာဖြင့်သာ ရောင်းချင်ကြသည်။

ငွေကြေးတစ်ခု၏ တန်ဖိုးသည် မည်မျှရှိသနည်း။ အခြား ကုန်ပစ္စည်းများဖြစ်သော ဘီယာ၊ ရှပ်အင်္ကျီများကဲ့သို့ ပင် ငွေကြေးများ၌လည်း တန်ဖိုးတစ်ခု ရှိသည်။ သို့သော် ခြားနားချက်မှာ ငွေကြေးတစ်ခုစီ တစ်ခုစီ၏ တန်ဖိုးကို အခြား ငွေကြေးများဖြင့် တိုင်းတာ ဖော်ပြတတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ပြင်သစ်ဖရန်ဒွေများ တန်ဖိုးကို အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့် ပြသပြီး အမေရိကန် ဒေါ်လာများ၏ တန်ဖိုးကို ဗြိတိသျှ ပေါင်ဖြင့် ပြသသည်။ ဗြိတိသျှပေါင်များ၏ တန်ဖိုးကို ဂျပန်ယန်းငွေများဖြင့် ပြသသည်။ ဤ နိုင်ငံခြား ငွေဖလှယ်နှုန်းများသည် ဈေးကွက် အခြေအနေပေါ် မူတည်ပြီး တစ်ချိန်လုံး ပြောင်းလဲနေကြသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးက ဘဏ်များ၊ နိုင်ငံခြားငွေဖလှယ်ရေးဌာနများ၌ နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်နှုန်းများ အမြဲတမ်း ပြောင်းလဲနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဤ နိုင်ငံခြား ငွေဈေးကွက်များသည် ကမ္ဘာ၏ အဓိကရငွေကြေးများ၏ တန်ဖိုးကို တစ်ချိန်လုံး စောင့်ကြည့်မှတ်တမ်းတင်နေရသည်။ အချို့ငွေများက တန်ဖိုးကျပြီး အချို့ငွေများက တန်ဖိုးတက်ကြသည်။ ပြင်သစ် ဖရန်ဒွေ၏ တန်ဖိုးသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာနှင့် နှိုင်းစာလိုက်လျှင် တန်ဖိုးတက်ကာ ဒေါ်လာငွေ၏ တန်ဖိုးသည် ပြင်သစ်ဖရန်ဒွေနှင့် နှိုင်းစာလိုက်လျှင် တန်ဖိုးကျသွားသည့် သဘောဖြစ်သည်။ တစ်ချိန်တည်း၌ပင် ပြင်သစ် ဖရန်ဒွေသည် ဗြိတိသျှ ပေါင်စတာလင်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် တန်ဖိုးကျသွားနိုင်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ပေါင်စတာလင်နှင့် ယှဉ်လျှင် ဒေါ်လာငွေက ပို၍ တန်ဖိုးကျသည်။ နိုင်ငံခြား ငွေဈေးကွက်သည် တစ်ရက်လျှင် (၂၄ နာရီ) တစ်ချိန်လုံး တန်ဖိုးပြောင်းနေသည့် ဈေးကွက်ဖြစ်သည်။ စင်ကာပူမှ ဆန်ဖရန်စစ္စကိုထိ၊ လန်ဒန်မှ ဗျူးနိုအေးရီးအထိ တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ ငွေကြေး ဗဟိုဌာနများ ရာပေါင်းများစွာတို့၌ တစ်ချိန်လုံး ပြောင်းလဲ ရောင်းဝယ်နေကြသည်။

ထိုဈေးကွက်များသည် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အီလက်ထရောနစ် နည်းဖြင့် ဆက်သွယ်ထားကြသည်။ ဘဏ်များ၊ ငွေဖလှယ်ရေး ဌာနများသည် ဘဏ်တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ကမ္ဘာအနှံ့ ဆက်သွယ်ထားသည့် ဈေးကွက်များ၏ အခြေအနေကို ကြည့်ကာ သူတို့၏ နေ့စဉ် ဖလှယ်နှုန်းများကို သတ်မှတ်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ ဖလှယ်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရောက်နေသည် ဖြစ်စေ၊ တဟီတီ၌ ရောက်နေသည် ဖြစ်စေ၊ အကာဖယ်ကို၌ ရောက်နေသည်ဖြစ်စေ ငွေကြေးကို နိုင်ငံခြားငွေ တစ်ခုမှ တစ်ခုသို့ လဲလှယ်သည့်အခါ နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်နှုန်းများကို ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်က သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းသည်။

ပြည်ပ၌ ခရီးသွားနေသည့် လူတစ်ယောက် အနေဖြင့် ဖောက်သည် တစ်ယောက်သည် နိုင်ငံခြားငွေ တစ်ခုကို ရောင်းသည့် ဝယ်သည့်အခါ ရောင်းဈေး ဝယ်ဈေးများသည် အနည်းငယ် ခြားနားသည်ကို သတိထားမိကြသည်။ ထိုသို့ ရောင်းဈေးနှင့် ဝယ်ဈေးများအကြား ခြားနားချက်ကြောင့် ဘဏ်များ၊ နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်ရေးဌာနများ အနေဖြင့် အရောင်းအဝယ် လုပ်ရာမှ အကျိုးအမြတ် အနည်းငယ်ကို ရရှိကြသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ မိမိ မည်မျှ သုံးစွဲမည်ကို မရေမရာ ဇေဝေဝေ ဖြစ်နေသည့် ခရီးသည်တစ်ယောက် အနေဖြင့် ငွေကြေးများကို အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ရောင်းလိုက် ဝယ်လိုက် လုပ်နေခြင်းအားဖြင့် နေရင်းထိုင်ရင်း သူ့ မူလရှိသည့် ငွေကြေးထက် လျော့နည်းသွားမည်။ ရောင်းဈေးနှင့် ဝယ်ဈေး ခြားနားချက်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံခြားငွေ ဖလှယ်ရေးဌာနများက

ကောက်ယူသော ကော်မရှင်နှုန်းများကြောင့် လည်းကောင်း၊ မူလ ရှိရင်းငွေထက် နေရင်းထိုင်ရင်း လျော့သွားနိုင်သည်။

ငွေကြေးတစ်ခုသည် မည်မျှ တန်ကြေးရှိသည်ကို နိုင်ငံခြား ဈေးကွက်များက မည်သို့ သတ်မှတ်ကြသနည်း။ နှုန်းရှင်မျှော်ထားသည့် ငွေကြေးများ၏ ဈေးနှုန်းများသည် စီးပွားရေး အခြေအနေများ၊ နိုင်ငံခြား ဖြစ်ရပ်များနှင့် တစ်ခါတစ်ရံ ပုဂ္ဂလိက ကုန်သည်များ၏ ဈေးကစားမှုများ အပေါ်၌ မူတည်သည်။ ဆန်ကုန်သည်များ၊ ဝက်သားကုန်သည်များ ကဲ့သို့ပင် နိုင်ငံခြားငွေ ကုန်သည်များသည်လည်း တစ်ခါတစ်ရံ၌ ငွေကြေးတစ်ခု၏ တန်ဖိုးတက်မည်ဟု ခန့်မှန်းကြ၊ လောင်းကစားတတ်ကြသည်။ အကယ်၍ တိုကျို၌ အတိုးနှုန်းများ ကျဆင်းလျှင် ကုန်သည်များက ယန်းငွေများကို ရောင်းချပြီး ဒေါ်လာများကို ဝယ်ကြမည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပေါ်မှ အကျိုးအမြတ် များများ ရမည်ဟု မျှော်လင့်တတ်ကြသည်။ အကယ်၍ ဆွီဒင်နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး တောင့်တင်း ခိုင်မာပုံရလျှင် ဆွီဒင်ကရိုနာ ဝယ်ရသည့် တန်ဖိုး တက်သွားမည်။ သို့သော် ငွေဖောင်းပွမှု ပြန်ဖြစ်လာက ကရိုနာ၏ တန်ဖိုးများသည် အခြား ငွေဖောင်းပွမှု နိမ့်သည့် ငွေကြေးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် တန်ဖိုးကျသွားမည်။

အလားတူပင် စီးပွားရေး အကျပ်အတည်း၊ နိုင်ငံရေး အကျပ်အတည်း ကြုံနေသည့် အခါကာလများ၌ ကမ္ဘာ့ကုန်သည်များ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများသည် ခိုလှုံစရာ ငွေကြေး တစ်ခုခုကို ရှာကြံတတ်ကြသည်။ နိုင်ငံရေး အခြေအနေ

မတည်မငြိမ်မှုများက ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးရှိ ငွေကြေးများကို
 ခြိမ်းခြောက်နေသည့်အခါ ကုန်သည်များ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ
 သည် ဆွစ်ဇာလန်နှင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ကဲ့သို့သော ငွေမာ
 များကို အလှအယက် ဝယ်တတ်ကြသည်။ အကျပ်အတည်း
 နှင့် ကြုံသည့်အခါများတွင် ၎င်းတို့သည် မိမိ၏ တန်ဖိုးကို
 ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းနိုင်သည်ဟု မျှော်လင့်ထားခြင်းကြောင့်
 ထိုသို့ ငွေမာများကို ဝယ်ယူကြခြင်း ဖြစ်သည်။

၁၁။ တိုင်းပြည်ဝင်ငွေ ဆိုသည်မှာ
(စုစုပေါင်း တိုင်းပြည်ထုတ်ကုန် ဆိုသည်မှာ)

What is GNP?

ဖိလစ်ပိုင်မှ ပိုလန်အဆုံး၊ ကျူးဘားမှ ကူဝိတ်အဆုံး နိုင်ငံ တိုင်း နိုင်ငံတိုင်းသည် လူများ အသက်ရှင်သန်ရန်နှင့် ကြွယ်ဝ ရန်အတွက် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ထုတ်လုပ်ကြ သည်။

အချို့နိုင်ငံများက ကျောက်မီးသွေးများ၊ သစ်များကဲ့သို့ သော ကုန်ကြမ်းများ အလှူပယ် ထုတ်လုပ်ကြသည်။ အခြား နိုင်ငံများက ရုပ်မြင်သံကြား၊ မော်တော်ကား ကဲ့သို့သော ကုန် ချောပစ္စည်းများကို အလှူပယ် ထုတ်လုပ်ကြသည်။ အချို့ နိုင်ငံများက အဝတ်လျှော်စက် ကဲ့သို့သော ပစ္စည်းမျိုးကို စူးစိုက် ထုတ်လုပ်ကြသည်။ အချို့နိုင်ငံများက ရုပ်ရှင်များ၊ အာမခံလုပ်ငန်းများ၊ ဘဏ်လုပ်ငန်းများ ကဲ့သို့သော ဝန်

ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကို အာရုံစိုက် ထုတ်လုပ်ကြသည်။ နိုင်ငံအတွင်းတွင် စားသုံးမကုန်သည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို အခြားနိုင်ငံများသို့ ပို့ကုန်မှုအဖြစ် တင်ပို့ ရောင်းချကြသည်။

နိုင်ငံစီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခု၏ အရွယ်အစားကို ထိုနိုင်ငံက ထုတ်လုပ်သည့် စုစုပေါင်း ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု ပမာဏဖြင့် ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ထုတ်လုပ်လေ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တိုးတက်လေ ဖြစ်သည်။ ထိုတိုးတက်မှုကို တိုင်းတာရန်အတွက် အကောင်းဆုံး နည်းလမ်းမှာ ရောင်းချရသမျှ ဝယ်ယူသမျှ အရာအားလုံးပေါ်၌ ငွေကြေးအရ တန်ဖိုးသင့်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခု၏ အရွယ်အစားကို တိုင်းတာရန် အတွက် ငွေကြေး တစ်ခုတည်းဖြင့်သာ တိုင်းတာနိုင်သည် မဟုတ်သော်လည်း ပန်းသီးများ၊ လိမ္မော်သီးများ၊ ဘောလုံးပွဲများ၊ ကွန်ပျူတာများ၊ မော်တော်ယာဉ်များ၊ တက္ကသိုလ် ကောလိပ် သင်တန်းများ စသည့် အချိန်ကာလ တစ်ခုအတွင်း၌ နိုင်ငံတစ်ခုက ထုတ်လုပ်သမျှ အရာအားလုံးကို ငွေကြေးဖြင့် တန်ဖိုးသင့်ပြီး စာရင်းပေါင်းရန်အတွက် အလွယ်ဆုံး ဖြစ်သည်။

ထိုကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ငွေကြေးအရ တန်ဖိုးကို ပေါင်းလိုက်ပြီး အခြားနိုင်ငံများနှင့်လည်း နှိုင်းယှဉ်နိုင်သည်။ နိုင်ငံတစ်ခုနှင့် တစ်ခု အသုံးပြုသည့် ငွေကြေး မတူ

ညီသဖြင့် နိုင်ငံတစ်ခု၏ စုစုပေါင်း ပေါင်းလဒ်ကို (နိုင်ငံခြား ငွေ ဖလှယ်နှုန်းကို အသုံးပြုကာ) အခြားနိုင်ငံ ငွေကြေးအဖြစ် သို့ ပြောင်းလဲပြီး နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ နှင့် အခြား နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတို့ကို နှိုင်းယှဉ်နိုင်သည်။ ဥပမာ ဂျပန် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၏ ယန်းငွေဖြင့် သင့်ထားသည့် တန်ဖိုးကို အမေရိကန် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံနှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုလျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲပြီး နှိုင်းယှဉ်နိုင်သည်။

နှစ်တစ်နှစ် အတွင်း၌ ရောင်းချသမျှ ဝယ်ယူသမျှ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ပါဝင်သော စီးပွားရေး လှုပ်ရှား မှု အားလုံးကို တိုင်းတာသည့်နည်းကို စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း ထုတ်ကုန်ဟုခေါ်သည်။ မိုင်နှုန်းပြ ကိရိယာသည် ကားတစ်စီး ၏ မိုင်နှုန်းကို ပြသလို စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန် (G.D.P) ကလည်း နိုင်ငံတစ်ခု၏ စုစုပေါင်း လှုပ်ရှားမှု များ၏ အားကို ဖော်ပြသည်။ နိုင်ငံတစ်ခုအနေဖြင့် ကုန်စည် နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ များများထုတ်လေ စီးပွားရေး အရှိန်မြင့် လေ ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း ထုတ် ကုန် တိုးလေဖြစ်သည်။ တောင့်တင်း ကြံ့ခိုင်သည့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခုသည် ရေရှည် မှန်မှန်ကြီး တိုးတက် နေတတ်သည်။ တိုးတက်မှု ကျဆင်းသည့်အခါ သို့မဟုတ် တိုးတက်မှု နှေးကွေးသည့်အခါ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ သည် စီးပွားရေး ကျဆင်းနေပြီ (recession) ဟု ပြောလေ့ ရှိကြသည်။

ပြည်ပသို့ ရောင်းချသည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ နှင့် ပတ်သက်၍ ဘာဖြစ်သနည်း။ နိုင်ငံတစ်ခု၏ နိုင်ငံသား များက နိုင်ငံတကာ၌ လှုပ်ရှားသော စီးပွားရေး လှုပ်ရှားမှု အားလုံးသည် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်ကို ထပ်၍ တိုးစေသည်။ ထို့ကြောင့် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ကမ္ဘာ့အဆင့်ရှိ နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေး လှုပ်ရှားမှုများ အားလုံး ပါဝင်သော အတိုင်းအတာ တစ်ခုကို ဖန်တီးရသည်။ ၎င်းကို စုစုပေါင်း တိုင်းပြည်ထုတ်ကုန် (G.N.P) ဟု ခေါ်သည်။ သို့သော် မည်သည့်နည်းဖြင့် တိုင်းသည်ဖြစ်စေကာမူ ရလဒ်မှာ အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်က နိုင်ငံတစ်ခု၏ နယ်နိမိတ် အတွင်း၌ လှုပ်ရှားသော စီးပွားရေး လှုပ်ရှားမှုများ အားလုံးကိုသာ ခြုံငုံမိပြီး ပြည်တွင်း၌ ထုတ်လုပ်သည့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ သက်သက်သာ အာရုံစိုက်သည်။ သို့သော် စုစုပေါင်း တိုင်းပြည် ထုတ်ကုန်၌ အသားတင် နိုင်ငံတကာ ကုန်သွယ်မှုများ၊ အသားတင် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ပါဝင်သည်။ ကစားစရာနှင့် လေယာဉ်များ တင်ပို့ခြင်းမှအစ နိုင်ငံခြားငွေ ရရှိခြင်း၊ ပြည်ပသို့ ခရီးသွားရာ၌ အသုံးပြုသော ငွေကြေးအဆုံး ပါဝင်သည်။

စုစုပေါင်း ပြည်ထွင်းထုတ်ကုန်နှင့် စုစုပေါင်း တိုင်းပြည် ထုတ်ကုန်တို့သည် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခုက ထုတ်လုပ်သမျှ တရားဝင် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ အားလုံးကို တိုင်းတာရန် ကြိုးစားသည်။ လတ်ဆပ်သည့် သစ်သီးဝလံများ ရောင်းချသော လယ်သမားတစ်ဦး၊ အသုံးပြုပြီး

ကားများကို ရောင်းချသည့် မော်တော်ကား ဝယ်ရောင်း တစ်ဦး၊ စာအုပ်အသစ် ထုတ်ဝေသည့် ကဗျာဆရာ တစ်ဦး၊ ဆံပင်အလှပြင်သူ တစ်ဦး၊ ဆုယူသူ တစ်ဦး၊ အသက်ကယ်သူ တစ်ဦးတို့သည်လည်း ၎င်းတို့၏ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ရောင်းချခြင်းဖြစ်ပြီး G.D.P - G.N.P တို့ဖြင့် တိုင်းတာသည့် စီးပွားရေး လှုပ်ရှားမှုများ အားလုံးထဲသို့ ထည့်ဝင်ရာရောက်သည်။ ထုတ်လုပ်မှု အဆင့်တိုင်း အဆင့်တိုင်း၌ ငွေကြေးတန်ဖိုးများ တိုးတိုးလာလေ နိုင်ငံတစ်ခု၏ G.D.P သို့မဟုတ် G.N.P လည်း တိုးလာလေဖြစ်သည်။

၁၂။ ငွေဖောင်းပွမှု ဆိုသည်မှာ

What is inflation?

စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခု အခြေအနေ ကောင်းလာ ပြီဆိုလျှင် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက် အနေဖြင့် ကျေနပ်အားရ ဖြစ်တတ် ကြသည်။ စက်ရုံများ အနေဖြင့် စွမ်းအားပြည့် ထုတ်လုပ် သည့်အခါ၊ အလုပ်လက်မဲ့ ဖြစ်နေသည့်လူများ လျော့ကျ သွားသည့်အခါ ဈေးကွက်က ဝမ်းသာအားရ ကြိုဆိုကြ သည်။ စန်းပွင့်နေသည့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခု၌ လူတိုင်းသည် အခြေအနေ ကောင်းလာမည်ဟု ယုံကြည်ကြ သည်။

သို့သော် လွန်ခဲ့သည့် ၁၀ စုနှစ်များ အတွင်း၌ ပြင်းထန် သည့် ငွေ ဖောင်းပွမှုများကို တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်။ ဈေးနှုန်း တက်နေသည်ကို မထိန်းချုပ်နိုင်သည့်အခါ မြန်မြန်ဆန်ဆန် ကြီးထွားနေသည့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခုသည် ဒုက္ခ ပေးနိုင်ကြောင်း အစိုးရများနှင့် ဈေးကွက်များ အနေဖြင့်

သဘောပေါက် နားလည်ခဲ့ကြသည်။ အလုပ်လက်မဲ့ ဦးရေများ လျော့ကျသွားသဖြင့် ရှားပါးသည့် အလုပ်သမားများအတွက် ကုမ္ပဏီများက လုပ်ခ တိုးပေးရန် ဖိအားပေးရာ ရောက်သည်။ စရိတ် တက်သွားသဖြင့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ၏ ဈေးနှုန်းများလည်း တက်ကုန်သည်။ ယခုအခါ ငွေဖောင်းပွမှုသည် ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကြီး၏ အကြီးကျယ်ဆုံးသော ကြောက်စရာ လန့်စရာ တစ်ခုဖြစ်လာခဲ့သည်။ လောင်စာ အကျပ်အတည်းများ၊ စစ်ပွဲများ၊ ကြွေးမြီထူထပ်ခြင်း ကဲ့သို့သော စီးပွားရေး အကျပ်အတည်းများနှင့် ကြုံသည့်အခါ ငွေဖောင်းပွမှုသည် အဆိုးဆုံး ဖြစ်နေတတ်သည်။

နိုင်ငံတိုင်း နိုင်ငံတိုင်းသည် စားသုံး ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု ခြင်းတောင်း တစ်ခု သို့မဟုတ် အုပ်စု တစ်စု၏ ဈေးနှုန်းများကို တစ်ချိန်လုံး စောင့်ကြည့် မှတ်တမ်းတင်လေ့ရှိသည်။ ထိုဈေးနှုန်းများကို အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၌ စားသုံးသူ ဆန္ဒညွှန်းကိန်း (consumer price index, CPI) ဟု ခေါ်ပြီး ဗြိတိန်နိုင်ငံ၌ လက်လီဈေး ဆန္ဒညွှန်းကိန်း (retail price index, RPI) ဟုခေါ်သည်။ ငွေဖောင်းပွမှု ဆိုသည်မှာ အချိန်ကာလ တစ်ခု အတွင်း၌ ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှု တစ်စု၏ စရိတ်များ တက်လာခြင်းကို ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ဖော်ပြခြင်း ဖြစ်သည်။ ငွေကျုံ့တွမှု ဆိုသည်မှာ ဈေးနှုန်းများ ကျဆင်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ကုမ္ပဏီများ၊ ဝန်ထမ်းများ အနေဖြင့် ၎င်းတို့ ရရှိနေသည့် ဈေးနှုန်းများ၊ လစာများကို

မည်သည့် အခါမျှ လျှော့ချချင်လိုစိတ် မရှိကြပေ။ ထို့ကြောင့် ငွေကျုံးတွမှု ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။

စန်းပွင့်နေသည့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခု၌ ငွေဖောင်းပွမှုသည် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကို စားသုံးသူများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများက အလှအယက် ပြိုင်ဆိုင် ရယူကြသည့်အခါ စတင် ဖြစ်ပေါ်သည်။ အကန့်အသတ်ရှိ ရှားပါးသည့် ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများကို အလှအယက် ဝယ်ယူ ကြခြင်းအားဖြင့် ဈေးနှုန်းများကို တက်အောင် လုပ်လိုက် သည်။ ဈေးနှုန်းများ တက်သွားခြင်းဖြင့် အလုပ်သမားများ သည် ငွေဖောင်းပွမှုနှင့် အမိလိုက်နိုင်ရန် အတွက် လခများကို တိုးတောင်းစေသည်။ ထို့ကြောင့် လုပ်ခနှင့် ဈေးနှုန်းများ တက်မှုဟူသော လူတိုင်းကို ထိခိုက် နစ်နာစေသည့် ဆိုးသွမ်း သံသရာကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ အထူးသဖြင့် ဈေးနှုန်း တက် သလောက် ဝင်ငွေ မတိုးဘဲ ဝယ်နိုင်စွမ်းအား ကျဆင်းသည့် ပုံသေဝင်ငွေ ရသူများသည် ထိခိုက်နစ်နာဆုံး ဖြစ်သည်။

အများအားဖြင့် အစိုးရနှင့် ဗဟိုဘဏ်များက ငွေဖောင်းပွ မှု၏ အရိပ်အယောင်များကို တွေ့သည့်အခါ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၏ တိုးတက်မှုကို အရှိန်လျှော့ချရန် ကြိုးစား ကြသည်။ အတိုးနှုန်းများ မြင့်တင်ခြင်းအားဖြင့် လုပ်ငန်းများ အားလုံးကို ပိုမို ဈေးကြီးအောင် လုပ်တတ်ကြသည်။ ကား အသစ်ဝယ်ခြင်း၊ စက်ရုံအသစ် ဆောက်ခြင်းများကို စရိတ် ကြီးအောင် လုပ်တတ်ကြသည်။ မြင့်မားသည့် အတိုးနှုန်းများ သည် အများအားဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ စားသုံးသူ

များ၏ အသုံးစရိတ်များကို လျော့ပါးအောင် လုပ်ဆောင်ရာ ရောက်သည်။ အလုပ်အကိုင် ပမာဏများ လျော့ကျခြင်း၊ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၏ အရှိန်အဟုန် နှေးကွေးသွားစေ ခြင်းများ ဖြစ်အောင် ဦးဆောင်သွားလေ့ ရှိသည်။

နိုင်ငံတကာ ဈေးကွက်အနေဖြင့် နိုင်ငံတိုင်း၏ ငွေဖောင်း ပွမှုနှုန်းကို သေသေချာချာ လေ့လာပြီး စီးပွားရေး တည်တည် ငြိမ်ငြိမ် တိုးတက်မှုနှင့် ငွေဖောင်းပွမှုနှုန်း နိမ့်ကျမည့် အရိပ် အယောင်များကို အမြဲ ရှာဖွေလေ့ရှိသည်။ ပင်စင်ရန်ပုံငွေ အဖွဲ့များ၊ ဘဏ်များ ကဲ့သို့သော နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ သူများသည် ဒေါ်လာ သန်းပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာကို သော်လည်းကောင်း၊ တစ်ခါတစ်ရံ သန်းပေါင်းများစွာသော ဒေါ်လာများ၊ မတ်ခ်များနှင့် ယန်းငွေများကို သော်လည်း ကောင်း၊ အချိန်ကာလ တစ်ခုတွင် ကမ္ဘာ့အနှံ့ ရွှေ့ပြောင်းကြ ပြီး ၎င်းတို့၏ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် အကောင်းဆုံးသော အကျိုးအမြတ် ရအောင် ရှာဖွေလေ့ရှိသည်။

ငွေဖောင်းပွမှု အခြေအနေနှင့် အတိုးနှုန်းများ သင့်တင့် ကောင်းမွန်မှု ရှိသည့်အခါ နိုင်ငံတစ်ခု အနေဖြင့် နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ရရှိနိုင်ပြီး ငွေကြေးများလည်း လိုမ့်ဝင် လာလေ့ရှိသည်။ နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ သည် အလွန် တောင့်တင်း ခိုင်မာနေလျှင် ထိုသို့ တောင့်တင်း ခိုင်မာမှုနှင့်အတူ ငွေဖောင်းပွမှု အရိပ်အယောင်များ ပြုထွက် လာသည်ကို မြင်ကြလျှင် နိုင်ငံတကာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ သည် ၎င်းတို့၏ ငွေကြေးများကို အလျင်အမြန် ဆွဲထုတ်ကာ

စီးပွားရေး ဇာည်ငြိမ် တိုးတက်မှုရှိသည့် သေချာ ရေရာသည့်
ငွေဖောင်းပွမှု ရှိသည့် နိုင်ငံများတွင် ရွှေ့ပြောင်း၍ ၎င်းတို့
ငွေကြေးများကို မြှုပ်နှံတတ်ကြသည်။

၁၃။ ကမ္ဘာ့စီးပွားရေး အဆောက်အအုံများကို
နှိုင်းယှဉ်နိုင်ပုံ

How can the world's economics be compared?

အိုင်ယာလန်နှင့် သီရိလင်္ကာနိုင်ငံ ကဲ့သို့သော နိုင်ငံငယ် တစ်ခုက နွေရာသီ အိုလံပစ် အားကစားပွဲ၌ ရွှေတံဆိပ်အားလုံး ဆွတ်ခူးသွားသည် ဆိုပါစို့။ သူတို့ ဆွတ်ခူးနိုင်ခြင်းသည် တရုတ်နှင့် အမေရိကန် နိုင်ငံတို့ ကဲ့သို့သော နိုင်ငံကြီးများက ဆွတ်ခူးနိုင်ခြင်းထက် သာသည်ဟု အဓိပ္ပာယ် သက်ရောက် သည်။ အလားတူပင် အရွယ်အစားနှင့် ပိုင်ဆိုင် အသုံးချ သည့် သယံဇာတများကို မကြည့်ဘဲ နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေး စွမ်းဆောင် အောင်မြင်မှုကို အခြားနိုင်ငံ တစ်ခုနှင့် နှိုင်းယှဉ် ရန်အတွက် ခက်ခဲမည် ဖြစ်သည်။

ဥပမာ- အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုက ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ထက် စစ်အသုံးစရိတ် ပိုသုံးသည်ကို မည်သို့ အဓိပ္ပာယ်

တွက်ဆမည်နည်း။ အကယ်၍ ဆွစ်ဇာလန် နိုင်ငံသည် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု အရွယ်အစား၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသမျှသာ ရှိလျှင် ထိုသို့ စုစုပေါင်း အကြမ်းဖျင်း ကိန်းဂဏန်းများကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်းသည် အသုံးဝင်ခဲ့သည်။

ကမ္ဘာစီးပွားရေး အဆောက်အအုံ အတွင်းရှိ နိုင်ငံများကို နှိုင်းယှဉ်ရန်အတွက် စီးပွားရေး ကိန်းဂဏန်းများကို တိုင်းပြည် အရွယ်အစားနှင့် ချိန်ထိုးကြည့်ပြီး အများ လက်ခံနိုင်သည့် တိုင်းထွာပုံ တိုင်းထွာနည်း တစ်ခုဖြင့် အသွင်ပြောင်းယူရမည်။ ဥပမာ- အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ စစ်အသုံးစရိတ်ကို ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၏ စစ်အသုံးစရိတ်နှင့် နှိုင်းယှဉ်လိုပါက စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၏ အရွယ်အစားနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပြီး စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန် သို့မဟုတ် စုစုပေါင်း တိုင်းပြည် ထုတ်ကုန်တို့နှင့် တွက်ချက်ဖော်ပြနိုင်သည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၏ စစ်အသုံးစရိတ်သည် ကာလတစ်ခုတွင် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်၏ ရှစ်ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး ထိုအလားတူ ကာလအတွင်း၌ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၏ စစ်အသုံးစရိတ်သည် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန်၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်ဆိုလျှင် နှိုင်းယှဉ်ရန် အဓိပ္ပာယ်ရှိသည်။

နိုင်ငံတစ်ခု၏ ဝင်ငွေများ၊ အသုံးစရိတ်များကို စုစုပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန် သို့မဟုတ် စုစုပေါင်း တိုင်းပြည် ထုတ်ကုန်အပေါ် အခြေခံ၍ နှိုင်းယှဉ် တွက်ချက်ခြင်းသည် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံများကို နှိုင်းယှဉ်ရာတွင် အသုံးဝင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ သို့သော် စုစုပေါင်း ပြည်တွင်း

ထုတ်ကုန်က သော်လည်းကောင်း၊ စုစုပေါင်း တိုင်းပြည်ထုတ်
 ကုန်က သော်လည်းကောင်း နိုင်ငံတစ်ခု၏ စီးပွားရေး
 အဆောက်အအုံ၏ အစိတ်အပိုင်း အားလုံးကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ
 တိုင်းတာခြင်း မပြုနိုင်ပေ။ မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းချခြင်း၊ ပြည့်
 တန်ဆာလုပ်ငန်း စသည်တို့ကဲ့သို့ တရားမဝင် လုပ်ငန်းများ
 ကို မည်သည့်အခါမျှ တင်ပြ အစီရင်ခံခြင်း မရှိသဖြင့် တရား
 ဝင် တိုင်းထွာသည့် ကိန်းဂဏန်းများထဲ၌ ပါဝင်မည် မဟုတ်
 ပေ။ ထို့အပြင် လစာ မရှိဘဲ ဆောင်ရွက်သည့် အလုပ်များ
 ဥပမာ အိမ်ထောင်မှု လုပ်ငန်းများ၊ စက်ရုံနှင့် ကျောင်းများသို့
 သွားရောက်၍ လုပ်အားပေးသည့် လုပ်ငန်းများသည်လည်း
 ပါဝင်မည် မဟုတ်ပေ။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်သည့် ကုန်စည်နှင့်
 ဝန်ဆောင်မှုများ အတွက် ပေးငွေ မရှိသဖြင့် ၎င်းတို့သည်
 စာရင်း မပေါက်ပေ။

အလုပ်လုပ်သူ မိဘများသည့် နိုင်ငံတစ်ခုသည် စုစု
 ပေါင်း ပြည်တွင်းထုတ်ကုန် ပိုမြင့်နိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့်
 ဆိုလျှင် နေ့ကလေးထိန်း လုပ်ငန်းများ၊ သန့်ရှင်းရေး လုပ်ငန်း
 များ စသည့် အိမ်မှာနေသည့်သူများက အခမဲ့ ဆောင်ရွက်
 တတ်သည့် လုပ်ငန်းမျိုးအတွက် စရိတ်များကို ထပ်ပေါင်း
 တွက်ချက်ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ပြည်တွင်းထုတ်ကုန် သော်လည်းကောင်း၊ စုစုပေါင်း
 တိုင်းပြည်ထုတ်ကုန် သော်လည်းကောင်း နိုင်ငံတစ်ခု၏
 စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို တိတိကျကျ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ
 တိုင်းထွာခြင်း မပြုနိုင်သော်လည်း ဆင်းရဲသည်နိုင်ငံ ဖြစ်စေ၊

ချမ်းသာသည့်နိုင်ငံ ဖြစ်စေ၊ သေးသည့်နိုင်ငံ ဖြစ်စေ၊ ကြီးသည့်
နိုင်ငံဖြစ်စေ မတူညီသည့် နိုင်ငံများ၏ စီးပွားရေး လှုပ်ရှားမှု
များကို နှိုင်းယှဉ်ရာတွင် ၎င်းတို့သည် အကောင်းဆုံးသော
နည်းလမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။

၁၄။ ငွေကြေးပမာဏ ဆိုသည်မှာ

What is money supply?

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံတိုင်းကို ငွေကြေး ပမာဏဖြင့် ထိန်းချုပ်ထားသည်။ မိုနိုပိုလီ ကစားနည်းကဲ့သို့ သေးငယ်သည့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခုခုပင်လျှင် အိမ်များ၊ ပိုင်ဆိုင်ပစ္စည်းများကို ဝယ်ရန်အတွက် မိုနိုပိုလီ ပိုက်ဆံကို အသုံးပြုကြသည်။

ခေတ်မီ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံများ အားလုံးသည် ငွေကြေးကို အသုံးပြုသည့်အပေါ်၌ အခြေခံပြီး တည်ဆောက် ထားကြသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံတိုင်း နိုင်ငံတိုင်း၏ ငွေကြေး ပမာဏက နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ မည်မျှ မြန်မြန် တိုးတက် ကြီးပွားလာနိုင်သည်ကို ဆုံးဖြတ်သည်။ အကယ်၍ ဗဟိုဘဏ်က ငွေကြေးပမာဏကို တိုးလိုက်လျှင် စားသုံးသူ များနှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် ကုန်စည်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ အတွက် အသုံးပြုနိုင်ရန် ငွေကြေး ပိုမို ရရှိ သည်။

မိုနိုပိုလီ ကစားနည်း၌ ကစားသမားများ အတွက် လိုအပ်သည့် ငွေကြေးကို တိုးပေးလိုက်ခြင်းအားဖြင့် ကစားပုံ မြန်ဆန် သွက်လက်လာနိုင်သလို နိုင်ငံတစ်ခုကလည်း စီးပွားရေး တိုးတက်မှုကို ငွေကြေးပမာဏ တိုးလိုက်ခြင်းအားဖြင့် မြန်ဆန် သွက်လက်နိုင်သည်။ ငွေကြေး ပမာဏထဲ၌ လည်ပတ်နေသည့် ငွေကြေးများနှင့် ချက်လက်မှတ် ရေးသား၍ ထုတ်ယူနိုင်သည့် ဘဏ်အပ်ငွေများ ကဲ့သို့သော အလွယ်တကူ အဆင်သင့် ရရှိနိုင်သည့် ရန်ပုံငွေများလည်း ပါသည်။ ဤသို့ ကျဉ်းကျဉ်းမြောင်းမြောင်း သတ်မှတ်သည့် နည်းလမ်းကို M_1 ဟုခေါ်သည်။ M_1 ဟု ခေါ်ခြင်းမှာ ငွေကြေးပမာဏ၏ ပထမအဆင့်ကို ရည်ညွှန်းခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ရလွယ်ယူလွယ်သည့် ငွေကြေးပမာဏကို စွမ်းအားမြင့် ငွေကြေး (High power money) ဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်။ ၎င်းငွေကြေးက စားသုံးသူ အများစုနှင့် စီးပွားရေးအရ သုံးစွဲမှုများကို တွန်းအားပေးပြီး စီးပွားရေး တိုးတက်မှု အများစုကို တွန်းအားပေးလေ့ ရှိသည်။ နိုင်ငံတစ်ခု၏ ငွေကြေးပမာဏကို တိုင်းတာသည့် အခြား နည်းလမ်းများထဲ၌ အလွယ်တကူ အဆင်သင့် ငွေထုတ်နိုင်သည့်အချိန် ဆိုင်းအပ်ငွေနှင့် ရေရှည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကဲ့သို့သော ရန်ပုံငွေများ ပါဝင်သည်။

အခြေခံကျကျ ပြောရလျှင် ပုဂ္ဂလိကများ အနေဖြင့် သူတို့ သုံးစွဲစရာ ငွေနည်းသည့်အခါ စီးပွားရေး လှုပ်ရှားမှု နှေးကွေးသွားတတ်သည်။ ဗဟိုဘဏ်များက စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကို နှေးကွေးပြီး ငွေဖောင်းပွမှုကို ထိန်းချုပ်လို

လျှင် ငွေကြေးပမာဏ တိုးတက်မှုကို ကန့်သတ်လေ့ရှိသည်။ မိုနိုပိုလီ ကစားပွဲတစ်ခု၌ ဘုတ်ပြား တစ်ဝိုက်တွင် ငွေကြေး အနည်းငယ်သာ ရှိသည့်အခါ ကစားသမားများ အနေဖြင့် အခြား ကစားသမား တစ်ယောက်ထံမှ ပစ္စည်းများ ဝယ်လျှင် ငွေကြေး အနည်းငယ်သာ ပေးနိုင်သည်။

နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံနှင့် ပတ်သက်၍ စဉ်းစားလျှင် ငွေကြေး အနည်းငယ်သာ ရှိလျှင် စီးပွားရေး တိုးတက်မှု နှေးကွေးသည်။ ငွေကြေး အနည်းငယ်ကိုသာ ရနိုင်သဖြင့် အတိုးနှုန်းများ မြင့်သွားတတ်သည်။ ငွေကြေးကို ရယူရန်အတွက် ကုန်ကျသည့် စရိတ်များ မြင့်သွားတတ် သည်။ ငွေချေးငှားရန် အတွက် ဈေးကြီးသွားတတ်သည်။ ငွေချေးငှားရန် ဈေးကြီးလာလျှင် စားသုံးသူများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများသည် သုံးစွဲမှု တိုးပွားချင်စိတ် လျော့နည်း သွား ကြမည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ငွေကြေးပမာဏကို ထိန်းချုပ်ခြင်း သည် ဗဟိုဘဏ် တစ်ခုအနေဖြင့် ငွေဖောင်းပွမှုကို လျော့ကျ အောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

စီးပွားရေး လှုပ်ရှားမှုများကို တွန်းအားပေးလိုလျှင် ငွေကြေး ပမာဏကို တိုးမြှင့်နိုင်သည်။ မိုနိုပိုလီ ကစားပွဲ တစ်ခုက ကစားသမားများကို ပွဲစရန်အတွက် ဒေါ်လာ ၂၀၀ ထက်ပို၍ ဒေါ်လာ ၅၀၀ ပေးလျှင် ရလဒ်များကို ဟောကိန်း ထုတ်နိုင်ပါသည်။ ထိုစီးပွားရေး အဆောက်အအုံ အရှိန် မြန်လာပြီး ကစားသမားများသည် ဈေးမြင့်သည်ထက် မြင့် ပေးပြီး ရောင်းကြဝယ်ကြလိမ့်မည်။ ငွေကြေးပမာဏကို

တိုးပေးခြင်းသည် တိုးတက်မှုကို မြန်ဆန်စေသလို ဈေးနှုန်းများကိုလည်း ဖောင်းပွစေသည်။

၁၅။ ဗဟိုဘဏ် ဆိုသည်မှာ

What is a central bank?

ဥဏ်ပညာရှိသည့် ကားမောင်းသမား တစ်ယောက်သည် မျက်စိက လမ်းပေါ်မှာ အာရုံစိုက်ထားပြီး လက်က စတီယာ တိုင် ပေါ်သို့ မြဲမြဲကိုင်ထားသလို နိုင်ငံတိုင်း နိုင်ငံတိုင်းက လည်း နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး လမ်းကြောင်းမှန်ပေါ် ရောက်ရေး အတွက် ဗဟိုဘဏ်ကို အသုံးပြုလေ့ ရှိကြသည်။ ဗဟိုဘဏ်က စီးပွားရေး အချက်အလက်များ၊ ကိန်းဂဏန်းများကို စောင့်ကြည့်ပြီး စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ လမ်းမှန် ဦးတည် သွားရေးအတွက် ငွေကြေးပမာဏနှင့် အတိုးနှုန်းတို့ကို ညှိနှိုင်း ခြင်း၊ အတိုးအလျှော့ လုပ်ခြင်းများ ပြုသည်။

သာမန်ဘဏ်များကဲ့သို့ အပ်ငွေ လက်ခံခြင်း၊ ချေးငွေများ ထုတ်ချေးခြင်း မလုပ်ဘဲ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု သီးသန့် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ သို့မဟုတ် ဂျပန်ဘဏ် ကဲ့သို့သော ဗဟိုဘဏ်

တစ်ခုသည် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တစ်ခု၏ ငွေကြေး ပမာဏကို တိုးခြင်းအားဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ လျှော့ခြင်း အားဖြင့် သော်လည်းကောင်း ထိန်းချုပ်သည်။ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ၏ ငွေကြေးပမာဏကို တိုးပွားရန် အတွက် ငွေစက္ကူ ရိုက်နှိပ်ခြင်းဟူသည့် နည်းလမ်း တစ်ခုတည်းကိုသာ အသုံးပြုသည် မဟုတ်ပေ။

တကယ်တော့ ခေတ်မီ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံများ က ရိုက်နှိပ်သည့် ငွေစက္ကူနှင့် ငွေဒင်္ဂါးများသည် စုစုပေါင်း ငွေကြေးပမာဏ၏ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းထက် နည်းသည်။ ဗဟို ဘဏ်သည် စားသုံးသူများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ နေ့စဉ် လိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်စွမ်းနိုင်ရုံ လုံလောက်သည့် ငွေစက္ကူ များကိုသာ ရိုက်နှိပ် ထားရှိသည်။ ဥပမာ အမေရိကန် ဗဟို သီးသန့်ရန်ပုံငွေ အဖွဲ့၌ ငွေစက္ကူ ရိုက်နှိပ် သွန်းလောင်းသည့် ဗျူရိုတစ်ခုရှိပြီး စီးပွားရေး အဆောက်အအုံကြီး တစ်ခုလုံး၌ စုတ်ပြတ်သွားသည့် ငွေစက္ကူများကို အစားထိုးရန်အတွက် ငွေစက္ကူများ ရိုက်နှိပ် ထားရှိသည်။

ဗဟိုဘဏ် တစ်ခုသည် တကယ်တော့ နိုင်ငံစီးပွားရေး အဆောက်အအုံ အတွက် လိုအပ်သည့် ငွေကြေးများကို ထောက်ပံ့သည့် အမျိုးသားဘဏ် တစ်ခုထက် ပိုသည်။ နိုင်ငံ ၏ ငွေကြေးမူဝါဒကို ညှိနှိုင်းသည့်အပြင် ဘဏ်စနစ်ကို စောင့်ကြပ် ကြည့်ရှုသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု အဖြစ်လည်း ဆောင်ရွက်သည်။ ကိစ္စ အတော်များများတို့၌ နိုင်ငံ၏ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံပေါ် တည်တည်ငြိမ်ငြိမ် ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ရန်

အတွက် အစိုးရနှင့် သီးခြား ကင်းလွတ်စွာ တည်ထောင် လည်ပတ်လေ့ရှိသည်။

နိုင်ငံတစ်ခုနှင့် တစ်ခု ဗဟိုဘဏ်၏ လုပ်ငန်းများနှင့် တာဝန်များ တူညီမှု မရှိကြပေ။ ဥပမာ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၏ အင်္ဂလန် ဘဏ်သည် ငွေကြေး ရိုက်နှိပ်ရန် အတွက် တာဝန်ယူရသလို ဘဏ်စနစ်ကို ကြီးကြပ်ခြင်း၊ ငွေကြေးမူဝါဒများ ညှိနှိုင်းခြင်း အတွက်လည်း တာဝန်ရှိသည်။ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု၌ ဗဟိုဘဏ် တစ်ခု၏ တာဝန်ကို အဖွဲ့အစည်း အေဂျင်စီ အမျိုးမျိုး ခွဲထားသည်။ အမေရိကန် ဘဏ္ဍာရေးဌာနက အစိုးရ အသုံးပြုရန်အတွက် လိုအပ်သည့် ငွေကို ငွေတိုက်စာချုပ်များ ထုတ်ရောင်းကာ ချေးငှားသည်။ ဗဟိုသီးသန့် ရန်ပုံငွေ ဘုတ် အဖွဲ့က ငွေကြေးမူဝါဒ ချမှတ်ရာ၌ အကြီးအကဲအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီး ပုံနှိပ် သွန်းလောင်းရေး ဗျူရို၏ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရေး လုပ်ငန်းများကိုလည်း ကြီးကြပ်သည်။

ပြင်သစ်ဘဏ် (Banque de France) က နိုင်ငံ အတွက် ငွေကြေးကို ပုံနှိပ် ထုတ်ဝေသော်လည်း ပြင်သစ် ဘဏ္ဍာရေးဌာနက ငွေကြေးမူဝါဒများနှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း၊ ဘဏ်ကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ လည်းကောင်း အဓိက ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချမှတ်သည်။ ဂျာမနီ၏ ဗဟိုဘဏ် (Bundes bank) ဟုခေါ်ပြီး Bund ဆိုသည်မှာ ဗဟို သို့မဟုတ် ပြည်ထောင်စုဟု အဓိပ္ပာယ်ရပြီး ပြင်းထန်သည့် တင်းကျပ်သော ငွေကြေးထိန်းချုပ်မှု ပေါ်လစီကို ကိုယ်စားပြုသည်။ ထိုမူဝါဒ၌ ငွေဖောင်းပွမှုကို မည်သည့်နည်းဖြင့်

မဆို ထိန်းချုပ်ရေးအတွက် ငွေကြေးပမာဏ တိုးပွားမှုကို ထိန်းချုပ်မှု ပါဝင်သည်။ Bundes bank ၏ ငွေကြေးမူဝါဒ နှင့် ပတ်သက်၍ နာမည်ထင်ရှားမှုကြောင်း ဥရောပ ယူနီယံ သည် မိမိ၏ ဗဟိုဘဏ်၊ ဥပဒေများကို ဖရန်ဖတ်မြို့၌ ရုံးစိုက် စေခဲ့သည်။

ဂျပန်ဘဏ်သည် အခြား ကမ္ဘာ့ဗဟိုဘဏ်များ ကဲ့သို့ပင် အစိုးရ၏ ဘဏ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ ဤလုပ်ငန်းမှာ ဘဏ်အတွက် အဓိက ငွေကြေးထောက်ပံ့သည့် လုပ်ငန်းဖြစ် သည်။ အစိုးရ၏ ချက်လက်မှတ်များကို ထုတ်ဝေခြင်း၊ နိုင်ငံ ခြားငွေ၊ အပ်ငွေများ လက်ခံထားခြင်းတို့ အတွက် အခကြေး ငွေများ သတ်မှတ် တောင်းခံသည်။ ဆွစ်အမျိုးသားဘဏ် ကဲ့သို့ အချို့ဗဟိုဘဏ်များကို ပုဂ္ဂလိက အစုရှယ်ယာရှင်များ က တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ပိုင်ဆိုင်ကြသည်။

ငွေကြေးအခက်အခဲ ကြုံသည့်အခါ ဗဟိုဘဏ်များသည် နောက်ဆုံး ငွေချေးငှားသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်တတ်သည်။ ငွေကြေးစနစ်၏ တည်ငြိမ်မှုကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန် အတွက် ကျဆင်း ဆုံးရှုံးနေသည့် ဘဏ်များကို အကူအညီ ပေးရန် ငွေထုတ်ချေးလေ့ ရှိသည်။

နိုင်ငံတကာ အကျပ်အတည်းများနှင့် ကြုံသည့်အခါ တစ်ခါတစ်ရံ၌ ဗဟိုဘဏ်များသည် မိမိတို့၏ ဗဟိုအာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သော နိုင်ငံတကာ စာရင်းရှင်းလင်းရေးဘဏ် (Bank for International Settlement) ၏ အကူအညီ ကို ယူကြသည်။ ထိုဘဏ်သည် ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဘာဆဲလ်

မြို့၌ အခြေစိုက်သည်။ နိုင်ငံတကာ ဘဏ်များကို အကြံဉာဏ် ပေးခြင်း၊ ကြီးကြပ်ခြင်းများ လုပ်သကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာ စာရင်း ရှင်းလင်းရေး ဘဏ်သည် ကျဆင်းနေသည့် ဘဏ်များ၏ အခြေအနေကို ကူညီရန်အတွက် ယာယီရန်ပုံငွေများ ထုတ် ပေးလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ ရေတိုကာလအတွက် ထုတ်ပေးသည့် ငွေကို ပေါင်းကူးချေးငွေ (bridge loan) ဟု ခေါ်သည်။ ရေရှည် အရင်းအနှီး ကိစ္စများ စီစဉ်နိုင်သည့် တစ်ပြိုင်နက် ထိုချေးငွေကို ပြန်လည် ပေးဆပ်ရသည်။

ထို နိုင်ငံတကာ စာရင်းရှင်းလင်းရေး ဘဏ်ကို ဗဟို ဘဏ်များက ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ဘဏ်တစ်ခုနှင့် တစ်ခု ငွေကြေး ရန်ပုံငွေများ လွှဲပြောင်းရန်အတွက် အသုံးပြုသည်။ ဥပမာ- ပြင်သစ်ဘဏ်က BIS ကို အသုံးပြုပြီး နိုင်ဂျီးရီးယား ဗဟို ဘဏ်သို့ ငွေပေးချေသလို ဂျပန်ဘဏ်ကလည်း BIS ကို အသုံးပြုပြီး အမေရိကန်ဗဟိုသီးသန့် ရန်ပုံငွေအဖွဲ့သို့ ငွေများ လွှဲပြောင်းနိုင်သည်။ နိုင်ငံတကာ ငွေလွှဲပြောင်းမှုများအတွက် အဓိကကျသည့် အချက်မှာ ဗဟို စာရင်းရှင်းသည့် အာဏာ ပိုင် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ရှိရန်ပင် ဖြစ်သည်။ ငွေလက်ခံ ရရှိ သည့် စာရင်း၌ မြီရှင်သွင်းပြီး အခြားဘဏ်၏ စာရင်း၌ မြီစား သွင်းရမည်။ တကယ်တမ်း ငွေကြေးကို လက်ပြောင်း လက်လွှဲလည်း မလုပ်၊ လုပ်စရာလည်း မလို။ ဘဏ်အနေဖြင့် ပေးငွေများကို မှတ်တမ်းထားလျှင် လုံလောက်သည်။

ဗဟိုဘဏ်များက တစ်ဆင့် ပြုလုပ်သော နိုင်ငံတကာ ငွေပေးငွေယူများကို တကယ်တော့ အိမ်အနီးအနားရှိ ဘဏ်

တစ်ခု၌ ချက်လက်မှတ် အတွက် ငွေသွားထုတ်သည့် နည်းမျိုး အတိုင်း အလားတူပင် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ဖောက်သည် တစ်ယောက်၏ စာရင်း၌ မြီရှင် စာရင်းသွင်းပြီး ချက်လက်မှတ် ထုတ်ပေးသည့်သူ စာရင်း၌ မြီစား သွင်းလိုက်ရုံသာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ စာရင်း တစ်ခု၌ မြီရှင် သွင်းပြီး အခြားစာရင်း တစ်ခု၌ မြီစား သွင်းခြင်းအားဖြင့် တကယ်တမ်း ငွေကြေးကို လွှဲပြောင်းစရာ မလိုဘဲ နိုင်ငံတကာ ငွေပေးငွေယူများကို စာရင်း ရှင်းနိုင်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ပြောရလျှင် နိုင်ငံတကာ စာရင်း ရှင်းလင်းရေး ဘဏ်သည် ကမ္ဘာ့ ဗဟိုဘဏ်များ၏ ဗဟိုဘဏ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။

၁၆။ ဗဟိုဘဏ်များက စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ
တစ်ခုကို ထိန်းချုပ်ပုံ

**How do central banks regulate an
economy?**

ဒိုနော့လ်ဒတ်ခ် (Donal Duck) ၏ ကပ်စေးနှံ ဦးလေးကြီး
စကား၏ လုပ်ပုံလုပ်နည်းက လွဲလျှင် စီးပွားရေး အဆောက်
အအုံထဲက စုငွေ အတော်များများသည် အိမ်က မီးခံသေတ္တာ
ထဲ၌ ငွေစက္ကူများ၊ ငွေဒင်္ဂါးအနေဖြင့် သိမ်းဆည်းထားခြင်း
မဟုတ်ဘဲ ဘဏ်အပ်ငွေများ အနေဖြင့် အပ်နှံထားခြင်း ဖြစ်
သည်။

စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ အတွင်းရှိ ငွေကြေး အတော်
များများသည် တကယ်တော့ ဒေသခံဘဏ်တစ်ခု၌ စုဆောင်း
ငွေသော်လည်းကောင်း၊ ချက်လက်မှတ်ဖြင့် ထုတ်ယူနိုင်သော
စာရင်းရှင် တစ်ခုထက် လည်းကောင်း ဘာမျှ မပိုပေ။ ထို့
ကြောင့် ဗဟိုဘဏ်တစ်ခု အနေဖြင့် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ

ကို ထိထိရောက်ရောက် ထိန်းချုပ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းမှာ ဘဏ်ချေးငွေများနှင့် ဘဏ်၌ အပ်ငွေများကို တိုးမြှင့်သည့် သို့မဟုတ် လျှော့ချသည့် နည်းလမ်းပင် ဖြစ်သည်။

ဘဏ်များအနေဖြင့် သူတို့၏ ဖောက်သည်များအား ချေးရန်အတွက် ငွေ ရှိနေလျှင် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တိုးပွားလာသည်။ ဘဏ်များအနေဖြင့် ချေးငွေများကို လျှော့ချရန် ဖိအားပေးခြင်း ခံရလျှင် စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ နှေးကွေးသွားတတ်သည်။

ဖောက်သည်တစ်ယောက် အနေဖြင့် ဒေသခံ ဘဏ် တစ်ခုသို့ ငွေ အပ်လိုက်ပြီဆိုလျှင် ထိုငွေကို အခြားသူများက ချေးငှားရန်အတွက် ရရှိနိုင်သည်။ ဥပမာ— ဆန်ဖရန်စစ္စကိုရှိ ဘဏ်တစ်ခု၌ အပ်သည့် ဒေါ်လာငွေ ၁၀၀ သည် ဘဏ်ထဲ၌ ကြာရှည်စွာ သိမ်းဆည်းထားသည် မဟုတ်ပေ။ ဘဏ်အပ် ငွေမှ အနည်းငယ်ကို သီးသန့် ဖယ်ထား ချန်ထား ပြီးနောက် ကျန်သည့်ငွေများကို ဘဏ်က ထုတ်ချေးနိုင်သည်။ ဤနည်း အားဖြင့် ငွေစက္ကူများ အမှန်တကယ် တိုးချဲ့ ရိုက်နှိပ်ခြင်း မပြုရဘဲ ငွေကြေးပမာဏကို တိုးပွားစေနိုင်သည်။ ထိုသို့ ထုတ် ချေးလိုက်သည့် ငွေများကို ဘဏ်များ၌ ပြန်လည် အပ်နှံ သည့်အခါ နောက်ထပ် ချေးငွေသစ်များအတွက် ငွေများ ထပ် ရလာသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ငွေကြေးပမာဏကို တိုးသည် ထက် တိုးစေသည်။ ဘဏ်တစ်ခု၏ ထုတ်ချေးနိုင်သည့် ငွေ ကြေး ပမာဏကို ၎င်း၏ အပ်ငွေများ၊ သီးသန့်ငွေသားများ အပေါ် မူတည်၍ ကန့်သတ်ထားသည်။ သီးသန့်ငွေသား

(reserve requirement) ကို ဗဟိုဘဏ်က သတ်မှတ်သည်။

သီးသန့်ငွေသားသည် ငွေကြေးပမာဏကို ထိန်းချုပ်ရန် အတွက် ဗဟိုဘဏ်များက အသုံးပြုရာတွင် အထိရောက်ဆုံး လက်နက်ကိရိယာ တစ်ခု ဖြစ်လာသည်။ ဘဏ်တစ်ခု အနေဖြင့် သီးသန့်ရန်ပုံငွေမှ အချို့ ရာခိုင်နှုန်းကို ဗဟိုဘဏ်၌ အပ်နှံကြရသည်။ ဥပမာ အပ်ငွေ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကို ဗဟိုဘဏ်၌ အပ်နှံကြရသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ထိုငွေများကို စားသုံးသူများအား ပြန်လည်၍ ချေးငှားခြင်း မပြုနိုင်အောင် ထိန်းချုပ်ထားသည်။

ဗဟိုဘဏ်တစ်ခု အနေဖြင့် ငွေကြေးပမာဏကို တိုးမြှင့်ရန် ဆုံးဖြတ်လျှင် ဤ သီးသန့်ငွေသား လိုအပ်ချက်ကို လျှော့ချနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၊ စားသုံးသူများအား ဘဏ်က ငွေပိုချေးနိုင်သည်။ ထိုအခါ ငွေကြေးပမာဏကို လျင်မြန်စွာ တိုးပွားသွားစေနိုင်သည်။ တဖြည်းဖြည်း အဆ များသွား တိုးသွားသည့်သဘော (multiplier effect) ကြောင့် ငွေကြေး ပမာဏကို လျင်မြန်စွာ တိုးပွားစေနိုင်သည်။ စီးပွားရေး အဆောက်အအုံ တွင်းသို့ ချေးငွေသစ်များ ဝင်လာသည်။ အပ်ငွေများ တိုးလာသည်။ ဘဏ်များက ထုတ်ချေးစရာ ငွေများ တိုးလာသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် အပ်ငွေများကို တိုးစေသည်။ နောက်ထပ် ထပ်ချေးစရာ ငွေများ ရရှိစေသည်။

ငွေကြေး ပမာဏကို ထိန်းချုပ်နိုင်သည့် အခြားနည်း